

MALMÖ HÖGSKOLA
FAKULTETEN FÖR
HÄLSA OCH SAMHÄLLE

MÄNNISKOR SOM UTÖVAR VÅLD MOT DJUR

EN KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS AV
DOMAR GÄLLANDE DJURPLÅGERI

LOUISE ULLERFELT

MÄNNISKOR SOM UTÖVAR VÅLD MOT DJUR

EN KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS AV DOMAR GÄLLANDE DJURPLÅGERI

LOUISE ULLERFELT

Ullerfelt, L. Människor som utövar våld mot djur. En kvalitativ innehållsanalys av domar gällande djurplågeri. *Examensarbete i kriminologi. 15 högskolepoäng.* Malmö Högskola: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för kriminologi, 2016.

De flesta får någon gång under sitt liv läsa om eller bevittna när ett djur far illa på grund av en människa. Att använda våld mot djur är något oacceptabelt, ändå sker det allt mer förekommande i vårt samhälle sett till brottsstatistiken. Studien ämnar att utifrån en kvalitativ innehållsanalys av sjutton domar, som har avgjorts i Skåne län och Västra Götalands län mellan 2012-2015, identifiera gemensamma faktorer hos personer som utövar våld mot djur och har dömts för djurplågeri i Sverige. Studien utförs på grund av att forskningen i nuläget har ett tämligen begränsat fokus där människors våld mot djur förklaras utifrån samma förklaringsmodell. Att identifiera gemensamma faktorer kan därför blir ett viktigt komplement till den befintliga forskningen. Eftersom Sverige i stort sett saknar preventiva åtgärder mot personer som utövar våld mot djur kan kunskapen även användas som ett redskap i det brottsförebyggande arbetet. Utifrån analysen kunde hus- och sällskapsdjur, kön, våldets utformning, olika förklaringar till sitt handlande, tidigare brottslighet, substanspåverkning, psykisk ohälsa samt djurets lidande identifieras som meningsbärande enheter i materialet. Våldet har begåtts i tre olika sammanhang; på grund av olydnad hos djuret, för egen tillfredställelse eller i relation till partnervåld. Utifrån att studera de olika gemensamma faktorerna i relation till det sammanhang där våldet begåtts, har de tre sammanhangen kunnat användas som undergrupper för att förklara olika mönster och karaktärsdrag hos personer som utövar djurplågeri. Framtida forskning bör fortsätta att studera gemensamma faktorer samt utföra studier av såväl retrospektiv som prospektiv karaktär. Slutligen bör forskningen utveckla kunskapen kring olika åtgärder samt att Sverige bör implementera fler konkreta åtgärder inom det brottsförebyggande arbetet. En rekommendation är att se över möjligheten till en tertiär prevention, i form av vård- och rehabilitering, till de personer som dömts för djurplågeri.

Nyckelord: djur, djurplågeri, förebyggande åtgärder, misshandel, offer, våld.

PEOPLE WHO COMMIT VIOLENCE AGAINST ANIMALS

A QUALITATIVE CONTENT ANALYSIS OF COURT RECORDS CONCERNING ANIMAL ABUSE

LOUISE ULLERFELT

Ullerfelt, L. People who commit violence against animals. A qualitative content analysis of court records concerning animal abuse. *Degree project in criminology. 15 högskolepoäng*. Malmö University: Faculty of health and society, Department of criminology, 2016.

During a lifetime, most people will probably read about or witness when animals suffer violence because of a human. Violence against animals is unacceptable nevertheless it occurs more frequently in our society seen to crime statistics. This essay intends to, based on a qualitative content analysis, identify common factors among people who have committed and been convicted for animal abuse in Sweden. The study is based on seventeen court records between 2012-2015 from different district courts in Skåne and Västra Götaland. Existing research has a rather limited focus where all violence acts against animals are explained by one theory. Therefore, an important complement to existing research can be to identify common factors. The essay can also contribute as an instrument in crime prevention. The results in this study show that companion animals, gender, type of violence, explanations for their actions, history of criminality, mental illness, substance abuse and the animals suffering are important meaning units. The violence is perpetrated in three different contexts; due to disobedience of the animal, for the perpetrators own satisfaction or in relation to partner abuse. By analysing the common factors in relation to the context in which the violence is committed, the three contexts could be used as subcategories to explain different patterns and characteristics of persons who commit animal abuse. The essay suggests that future research should develop more knowledge about common factors. Also to use studies with retrospective as well as prospective character. Finally, future research should develop more knowledge about different interventions and start implement interventions of crime prevention in the Swedish society. A recommendation is to review the possibility of tertiary prevention, which contains care- and rehabilitation, for people convicted of animal abuse.

Keywords: animal, animal abuse, physical abuse, prevention, victim, violence.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	6
Syfte och frågeställning	7
Avgränsning och begreppsförklaring.....	7
BAKGRUND	8
Vad är djurplågeri?	8
<i>Definition av djurplågeri i andra länder</i>	8
<i>Förebyggande åtgärder mot djurplågeri i Sverige</i>	8
Brist på nationell forskning.....	9
TIDIGARE FORSKNING	9
Djurplågeriets roll inom kriminologin.....	9
Djurplågeri och våld mot människor	10
<i>Kritik mot teorin</i>	12
<i>Våld, mobbning samt psykopatiska drag i barndomen</i>	12
<i>Familjevåld</i>	13
Personer som utövar våld mot djur	13
<i>Synen och beteendet gentemot djuret</i>	13
<i>Motiv till våldet</i>	13
METOD	14
Undersökningsdesign.....	14
<i>Kvalitativ innehållsanalys</i>	15
<i>Förförståelse</i>	15
Material och urval	16
<i>Inklusionskriterier</i>	16
<i>Exklusionskriterier</i>	16
<i>Bortfall</i>	16
<i>Insamling av material</i>	17
<i>Analys av material</i>	18
Etiska överväganden.....	18
RESULTAT	19
Våld mot hus- och sällskapsdjur	19
Kön.....	19
Våldets utformning	20
Olika förklaringar till sina handlingar	20
<i>Tillrättavisning</i>	20

<i>Olyckshändelse</i>	21
<i>Känt sig tvungen</i>	21
Tidigare brottslighet.....	21
Substanspåverkning	21
Psykisk ohälsa	22
Djurets lidande.....	22
Olika sammanhang där våldet begås (undergrupper)	22
<i>Våld på grund av olydnad hos djuret</i>	23
<i>Våld för egen tillfredställelse</i>	23
<i>Våld i relation till partnervåld</i>	23
DISKUSSION	24
Resultatdiskussion	24
<i>Djurplågeri och våld mot människor</i>	26
<i>Vad är viktigast, gemensamma faktorer eller undergrupper?</i>	28
Metoddiskussion	28
<i>Metodvalet</i>	28
<i>Reliabilitet och validitet</i>	29
<i>Studiens begränsningar</i>	30
<i>Studiens användbarhet och nytta</i>	32
SLUTSATSER	33
Framtida forskning.....	33
REFERENSER	34
BILAGOR	36

INLEDNING

De flesta får någon gång under sitt liv läsa om eller bevittna när ett djur far illa på grund av en människa. När en sådan situation uppstår är det troligtvis svårt att inte uttrycka en viss frustration och upprördhet över händelsen man precis tagit del av. Det är något oacceptabelt, ändå sker det allt mer förekommande i vårt samhälle sett till brottsstatistiken (bilaga 1). Frågan som många ställer sig men som ofta förblir obesvarad, är vem som avsiktligt kan begå dessa handlingar mot ett så hjälplöst offer. Djuret är i de allra flesta fall helt oförmöget att försvara sig själv mot människan dels på grund av storleksskillnaden, dels på grund av att människan står i kontroll över såväl platsen som djuret (Carlisle-Frank et al, 2004). Ett djur saknar förmågan till humant tänkande och förstår således inte en situation som är given en människa. Djuret förstår alltså ofta inte varför det blir slaget, bara det faktum att det blir det.

I Sverige rapporterades 1 700 fall gällande djurplågeri till polisen under 2013, varav 315 fall i Skåne län och 286 fall i Västra Götaland län (se bilaga 1). Åren därpå skedde en ökning i anmälningarna där båda länen, trots en viss minskning i Skåne län, fortfarande är två av de länen med flest rapporterade fall per år. Att antal djurplågerifall har ökat i Sverige kan å ena sidan ses som en följd av att djurplågeri i december 2012 blev en egen brottskod (1609). Förändringen gjordes i syfte att underlätta statistikförandet och hjälpa polisen prioritera resurser inom sitt djurskyddsarbete (Brottsförebyggande rådet, 2012). Detta med anledning av att djurplågeri tidigare ingått i brottskod 1606 (övriga brott) tillsammans med över tio andra brottstyper bland annat myteri, våldsamt upplopp och dobbleri (Brottsförebyggande rådet, 2011). Å andra sidan speglar statistiken långt ifrån det faktiska antalet djur som faller offer för djurplågeri varje år (Striwing, 1998). Många fall kommer aldrig till kännedom, varken hos medborgare eller polis.

Djurplågeri uppmärksammas främst de gånger media lyfter de värsta fallen där människor utövat våld mot djur. Händelsen kan gälla en person som antingen vanvårdat eller sparkat ett djur till döds. Rubriker sprids, argumentationer mellan myndigheter och medborgare uppstår och det svenska djurskyddet kontrolleras. Trots detta får djur som far illa ytterst liten uppmärksamhet och prioritet i såväl samhället som i rättsväsendet (Striwing, 1998). Detta gäller även de personer som utövar djurplågeri (a.a.). Djur har länge haft och har fortfarande en låg status där djuret ses som en människas egendom, utan några egna rättigheter. På grund av djurets låga status påverkas även sättet att se på och behandla gärningspersonen (a.a.). Det finns betydligt mer forskning kring våld i nära relationer, än i förhållande till människor som utövar våld mot djur (Flynn, 2011). Våld i nära relationer får även synnerligen mer uppmärksamhet i samhället. Samtidigt är forskning överens om att våld mot djur och våld mot människor på olika sätt påverkar och kan förklaras av varandra (Beirne, 1999; Flynn, 2011).

Det finns i nuläget en viss kunskap kring de personer och de omständigheter där djurplågeri begås (Arluke et al, 1999; Ascione, 1998, Bernie; 1999; Carlisle-Frank et al, 2004; Flynn, 2011; Gullone & Robertson, 2008; Kellert & Felthous, 1985; Simmons et al, 2015). Dock används ofta samma förklaringsmodell som utgår ifrån de tre faktorerna barnmisshandel, djurplågeri och familjevåld, där sambandet mellan faktorerna förklaras på lite olika sätt beroende på forskare. Det går således att ifrågasätta om den nuvarande kunskapen kan förklara samtliga fall av våld mot djur. Att identifiera gemensamma faktorer hos personer som utövar våld mot djur

kan därför bli ett viktigt komplement till den befintliga forskningen som idag har ett väldigt tydligt begränsat fokus. Kunskap om gemensamma faktorer kan även användas som ett redskap i det brottsförebyggande arbetet där faktorerna kan ge vägledning till vem, när och vilken typ av prevention som bör implementeras.

Syfte och frågeställning

Uppsatsen syftar till att identifiera gemensamma faktorer hos personer som utövar våld mot djur och har dömts för djurplågeri i Sverige. Utifrån en granskning av domar som avgjorts i Skåne län och Västra Götalands län mellan 2012-2015, är förhoppningen att öka kunskapen om de personer som utövar våld mot djur samt de omständigheter där dessa handlingar begås med fokus på gärningspersonens profil.

Uppsatsen avser att besvara följande frågeställning:

Går det att utifrån domar identifiera några gemensamma faktorer hos personer som utövar våld mot djur och har dömts för djurplågeri?

Avgränsning och begreppsförklaring

Uppsatsen kommer att ha sin utgångspunkt i lagens definition, där en avgränsning med fokus på vilken typ av djurplågeri som utövas kommer göras. Efter närmare bekantskap i ämnet och med hjälp av lagens definition går det att identifiera en relativt klar uppdelning mellan olika typer av djurplågeri. Uppdelningen beskrivs mer ingående i uppsatsens bakgrund. Med anledning av ovanstående anses det inte rimligt att studera samtliga fall av djurplågeri som en enhet. Uppsatsen kommer därför endast beröra följande del av lagens definition enligt 16 kap 13 § i Brottsbalken (1962:700):

*”om någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel ...
otillbörligen utsätter djur för lidande ...”*

Misshandel definieras i uppsatsen som att en människa begått djurplågeri genom någon form av fysisk våldshandling. Här inbegrips att sparka, slå, trycka, kasta eller använda tillhyggen som otillbörligen utsätter ett djur för lidande. Det kan även handla om sadistiskt- eller tortyrliknande beteenden där personen stoppat djur i en sopsäck, hängt upp djur i en snara, kvävt, dränkt eller på annat sätt dödat djur för nöje. Eftersom uppsatsen ämnar studera beteenden hos de personer som begår djurplågeri genom misshandel samt de omständigheter där dessa handlingar begås görs ingen avgränsning till en viss djurart. Hus- och sällskapsdjur är dock mest utsatta för denna typ av djurplågeri (Striwing, 1998). Vid användandet av begreppet djurplågeri i uppsatsen kommer begreppet endast syfta till ovanstående definition om inget annat anges.

En gemensam faktor definieras i uppsatsen som en meningsbärande enhet i det material som studeras. Med anledning av den kvalitativa ansatsen sätts ingen gräns till ett specifikt antal domar. De meningsbärande enheterna ska genom en strukturerad och systematisk tolkning och analys av materialet kunna identifieras. Faktorerna ska vara stor betydelse i både det enskilda fallet samt tillsammans med övriga domar.

BAKGRUND

Vad är djurplågeri?

Djurplågeri definieras i svensk lag enligt 16 kap 13 § i Brottsbalken (1962:700):

”om någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande, dömes för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år”

Striwing (1987) menar att den juridiska definitionen av djurplågeri kan indelas i fyra olika brottsgrupper; misshandel, primära skötselbrister, sekundära skötselbrister och avlivningsbrott. En människa kan begå djurplågeri genom misshandel vilket innefattar någon form av fysisk våldshandling (Striwing, 1987). Till denna grupp tillhör även tortyr- och sadistliknande beteenden. En människa kan även begå djurplågeri genom olika grad av skötselbrist (a.a.). Ofta handlar det om att personen inte ger djur tillräckligt med föda, städar inte inhägnaden eller uppsöker inte veterinärvård vid behov (a.a.). Med andra ord ger inte personen djuret den vård och omsorg som finns beskrivet i svensk lag och döms därför för vanvård (a.a.). Slutligen kan en person begå djurplågeri genom felaktig avlivning av djuret om sådan blir aktuell. Avlivningen måste genomföras på ett skonsamt och korrekt sätt där djuret inte utsätts för lidande. Att kontrollera att djuret avlidit är ett krav inom denna brottsgrupp (a.a.).

Definition av djurplågeri i andra länder

Den juridiska definitionen av djurplågeri skiljer sig markant mellan olika länder (Tomaselli, 2003). Inom EU finns en bestämmelse som anger att det ska vara straffbart att utsätta ett djur för obefogad smärta eller lidande, även om lagen och straffvärdet skiljer sig mellan länderna (a.a.). I Sverige innefattas exempelvis all typ av djurplågeri i tidigare nämnda lagrum. Det finns således ingen skillnad mellan lindrigt och grovt djurplågeri (Striwing, 1998). I USA ser lagen olika ut beroende på delstat och i andra länder finns överhuvudtaget ingen lagstiftning gällande djurplågeri (a.a.). Tomaselli (2003) menar att en förklaring till varför lagstiftningen skiljer sig drastiskt mellan länder kan bero på sättet att se på djur. I Sverige ses ett sällskaps- eller husdjur som en familjemedlem, trots att djuret i juridisk mening är en egendom (Striwing, 1998). I andra länder kan djuret istället ses som ett eget liv eller i motsats som något ägaren har full befogenhet att göra vad denne önskar med (Beirne, 1999). Oavsett lagstiftning är straffen för djurplågeri avsevärt lindriga i förhållande till andra våldsbrott och stannar ofta vid böter (Striwing, 1998). Även om den aktuella uppsatsen inte avser förklara skillnader mellan länders lagstiftning, är det viktigt att ha kännedom om att lagens definition av djurplågeri skiljer sig mellan länder. Det är även viktigt att åskådliggöra att djurplågeri i juridisk mening ses som ett lindrigt brott, såväl nationellt som internationellt (Beirne, 1999; Striwing, 1998).

Förebyggande åtgärder mot djurplågeri i Sverige

I en motion (1986/87:Jo503) till riksdagen anfördes att regeringen måste upprätta effektivare åtgärder mot människor som på olika sätt plågar djur. På grund av en bristfällig dokumentation är det svårt att fastställa vilken verkan motionen fick. Dock är motionen betydelsefull eftersom den markerar att samhället under en längre tid har efterfrågat åtgärder mot personer som använder våld mot djur. Idag riktas de åtgärder som finns främst mot djuret och andra inblandade personer, ofta

olika familjemedlemmar (Länsstyrelsen, 2012). Prevention kan ses som en sekundär prevention eftersom dessa åtgärder riktas mot specifika riskgrupper som löper hög risk att utsättas för våld (Brantingham & Faust, 1976). Åtgärdernas huvudsakliga fokus ligger på att myndigheter och andra verksamheter, som på olika sätt har kontakt med djur eller människor, tillsammans ska arbeta för att uppmärksamma och synliggöra situationer där våld förekommer (Länsstyrelsen, 2012.). Detta gäller såväl våld mot djur som våld mot människor, då dessa har en tydlig dokumenterad relation som kommer redogöras för senare i uppsatsen (Beirne, 1999; Flynn, 2011). Idag sker det förebyggande arbetet genom en samverkan mellan polis, socialtjänst, länsstyrelser, veterinärer, kvinnojourer samt ideella organisationer som tar hand om de utsatta djuren (Länsstyrelsen, 2012).

Två andra förebyggande åtgärder finns beskrivet enligt 29, 31 och 32 §§ i Djurskyddslagen (1988:534). Länsstyrelsen ska vid samtliga fall där en person dömts för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § i Brottsbalken (1962:700) besluta om dels omhändertagande av djur som utsatts för lidande, dels utföra en prövning om djurförbud. Omhändertagande och djurförbud är inte straff utan snarare åtgärder för att förebygga att det utsatta djuret eller fler djur utsätts för lidande av personen (Jordbruksverket, 2009). Djurförbud utdelas endast om det finns risk för återfall och kan vara både tidsbegränsat eller gälla tills vidare (a.a.). Detta kan således ses som en tertiär prevention eftersom syftet är att förhindra återfall (Brantingham & Faust, 1976). Personen har rätt att ansöka om en omprövning av beslut hos den Länsstyrelse som utdelade förbudet (Jordbruksverket, 2009). Utifrån ovanstående riktas idag i stort sett alla förebyggande åtgärder mot det utsatta djuret eller andra inblandade personer. I Sverige saknas således åtgärder som riktas mot de personer som begår djurplågeri (förutom omhändertagande och djurförbudsbeslut). Detta innebär att det kan finnas stor risk att personen fortsätter med sitt beteende.

Brist på nationell forskning

Striwing (1987) utförde under 1980-talet den mest omfattade nationella studien gällande djurplågeri. Studien är en av få som gjorts i Sverige fram tills idag. Syftet med studien var att genom en granskning av 200 tings- och hovrättsdomar (avgjorda 1979-1981) analysera hur olika individuella faktorer påverkade straffmätningen och påföljdsvalet (Striwing, 1987). Även om den aktuella studien inte antar ett juridiskt fokus, kan resultaten ändå vara av betydelse eftersom det är rimligt att liknande faktorer kan identifieras i de båda studierna. Utifrån granskningen identifierades kön, våld med tillhygge, alkoholberusning och tidigare kriminalitet som några av de viktigaste faktorerna där djurplågeri begåtts genom misshandel (a.a.). Manliga gärningspersoner förekom betydligt mer än i förhållande till kvinnor som endast utgjorde tre fall. Båda könen hade begått såväl lindrigt och grovt våld mot djur (a.a.). Utifrån analysen konstaterades att kvinnor ofta använde tillhyggen som generell signalerar vilja att skada sitt offer (a.a.). De vanligaste brotten som personerna tidigare dömts för var stölder, olika våldsbrott samt trafiknykterhetsbrott (a.a.). En kraftig alkoholberusning vid främst grovt djurplågeri var en betydelsefull faktor i materialet. Slutligen konstaterades att det var svårt att finna bevis för djurplågeri bortsett från djurets skador (a.a.).

TIDIGARE FORSKNING

Djurplågeriets roll inom kriminologin

Det tog lång tid innan kriminologin började intressera sig för djurplågeri (Beirne,

1999). När fenomenet upptäcktes studerades det främst utifrån ett djurrättsligt och psykologisk perspektiv (Ascione, 1998), men har under de senaste tjugo åren även fått en större plats inom kriminologin (Flynn, 2011). Anledningarna till det ökade intresset kan anses spridda. Den viktigaste är dock fenomenets koppling till andra våldsamma handlingar och problembeteenden (Bernie, 1999; Knight et al, 2014; Simmons et al, 2015). Många forskare argumenterar för att djuret ofta inte är det enda offret, utan att djurplågeri signalerar på fler inblandade offer (Carlisle-Frank et al, 2004; Gullone & Robertson, 2008; Simmons et al, 2015; Volant et al, 2008). Detta med anledning av att människor som använder våld mot djur i många fall även är kapabla att använda våld mot människor (Simmons et al, 2015). En annan anledning är att djurplågeri ses som ett antisocialt beteende som får omfattande negativa konsekvenser hos såväl utövare som offer (Flynn, 2011). Att offren i de flesta fall utsätts för svåra skador samt att det finns ett stort mörkertal inom brottstypen är ytterligare två anledningar till det ökade intresset (a.a.). Utifrån ovanstående understryks således även varför det är viktigt för kriminologin att studera fenomenet, inte minst utifrån ett brottsförebyggande perspektiv (Arluke et al, 1999; Beirne, 1999; Flynn, 2011, Knight et al, 2014; Simmons et al, 2015). För att i framtiden kunna förebygga att olika offer utsätts behövs en djupare kunskap kring fenomenet (Beirne, 1999; Flynn, 2011). Forskningen behöver mer kunskap om vem som begår djurplågeri, under vilka omständigheter samt vad orsakerna till beteendet är (Simmons et al, 2015), även om det är svårt att uttala sig om orsaker (Knight et al, 2014). Genom att ta tillvara på den befintliga kunskapen inom kriminologin och utnyttja denna i relation till forskningen kring djurplågeri kan vi närma oss potentiella svar kring dessa frågor (Beirne, 1999).

Flynn (2011) menar att forskningen kring djurplågeri kan användas för att identifiera vilsna unga samt icke-fungerande och våldsamma familjer, som är vanliga förhållanden där djurplågeri begås. Vidare menar Flynn (2011) att det är viktigt att denna typ av beteende uppmärksammas och korrigeras, gärna i ett tidigt stadi. Om beteendet ignoreras blir konsekvenserna istället att våld och olika psykologiska problem snarare förespråkas än förebyggs, där risken finns att beteendet eskalerar senare i livet. Även Faver (2010) argumenterar för att universella åtgärder bör implementeras hos barn i tidig ålder. Genom att använda så kallade "human education" i skolan, som innebär att personer tränas i att visa medkänsla och respekt för levande varelser runt omkring en, kan barn och unga tränas i att visa medkänsla, omtanke och respekt mot såväl djur som människor. Åtgärden kan genom att lära barnen dessa beteenden minska risken för att barnet senare i livet begår våld mot djur och så även människor (Faver, 2010). Metoden kan även användas för att identifiera barn som lever i våldsamma eller problematiska hemmiljöer genom att studera hur barnet beter sig under de olika aktiviteterna (a.a.). På grund av fenomenets koppling till andra våldsamma beteenden kan en förebyggande insats mot djurplågeri, gärna i tidig ålder, även innebära en förebyggande insats mot andra våldsamma beteenden. Detta innebär i sin tur att förebygga olika offer (Faver, 2010; Flynn, 2011).

Djurplågeri och våld mot människor

Forskare har länge intresserat sig för sambandet mellan människors beteende mot djur kontra människors beteende mot människor (Flynn, 2011). Detta gäller inom såväl psykologin, sociologin, rättsväsendet och under senaste tjugo åren även kriminologin (Simmons et al, 2015). Många forskare argumenterar för att de två fenomenen på olika sätt påverkar och kan förklaras av varandra (Beirne, 1999; Flynn, 2011). En utgångspunkt inom forskningen är att handlingar mot djur, föder

handlingar mot människor (Beirne, 1999; Flynn, 2011). Alltså, utsätter en människa djur för olika grymheter är risken stor att denne även utsätter människor för likande handlingar. Samma gäller för positiva beteenden där en omtänksamhet mot djur indikerar på liknande beteende gentemot människor (Flynn, 2011). Antagandet gäller således inte enbart våldsamma handlingar, utan alla typer av handlingar.

För att förklara sambandet mellan våld mot djur och våld mot människor används en grundläggande teori inom forskningen. Teorin kännetecknas, beroende av forskare, som "graduation hypothesis" eller "the link" och illustrerar sambandet mellan barnmisshandel, djurplågeri och familjevåld (Ascione, 1998). Med andra ord att våld mot djur, ofta under barnets utvecklingstid, predicerar att personen senare i livet kommer utöva våld mot människor (Arluke et al, 1999). Exakt hur sambandet beskrivs och förklaras skiljer sig något mellan forskare, men bygger på den illustrerade modellen nedan. Modellen är idag den enda förklaringsmodell som används för att förklara varför människor begår djurplågeri.

Figur 1. Överlappande domäner av djurplågeri, familjevåld och barnmisshandel. Ur Ascione, F.R. & Arkow, P. (1999). *Child Abuse, Domestic Violence, and Animal Abuse*, s. 59.

Figure 1. The Overlapping Domains of Animal Abuse, Domestic Violence, and Child Maltreatment

Ascione (1998) utgår ifrån en ekologisk ansats och menar att det finns ett samband mellan allt levande och dennes omgivning. En individ påverkas ständigt av dennes sociala omgivning samt av de relationer personen har till människor, skola, samhälle och andra institutioner. Enligt Ascione (1998) orsakar djurplågeri varken barnmisshandel eller familjevåld, däremot utgör faktorerna en relation som ökar sannolikheten att dessa beteenden existerar samtidigt. Ett barn som växer upp i en våldsamt hemmiljö och som utsätts för våld löper hög risk att själv bli förövare mot familjens husdjur i syfte att återta kontrollen (Ascione, 1998). En del forskare argumenterar även för att djurplågeri i barn- och ungdomen kan förklaras utifrån dennes socialisationsprocess (Gullone & Robertson, 2008). Barn iakttar ständigt sin sociala omgivning där familj, skola, närstående etcetera kommer att påverka hur barnet ser, uppfattar och svarar på olika beteenden (a.a.). Barn som bevittnat våld i hemmet löper hög risk att lära in dessa beteenden som något normativt och acceptabelt (Flynn, 2011; Gullone & Robertson, 2008). Eftersom det våldsamma beteendet redan i ett tidigt stadie rättfärdigas inom familjen finns en risk för att beteendet kan eskalera ytterligare och resultera i att barnet senare i livet utövar även våld mot människor (Ascione, 1998). Ascione (1998) menar att

genom att studera hur de tre faktorerna samspelar och vilken betydelse detta får, kan man utifrån modellen få en ökad förståelse för de omständigheter där djurplågeri begås. Modellen kan även användas utifrån ett brottsförebyggande perspektiv, där interventioner kan implementeras för att på olika sätt störa samspelet mellan de tre faktorerna (Ascione, 1998)

Kritik mot teorin

Många forskare anser att ”graduation hypothesis” eller ”the link” är empiriskt begränsad (Arluke et al, 1999; Flynn, 2011; Knight et al, 2014). Omfattande kritik har riktats mot såväl resultat som metodologiska utmaningar. Arluke et al (1999) menar att modellen inte kan förklara den komplexa verkligheten kring djurplågeri. Teorins antagande om att barn som uppvisar djurplågeri, senare i livet kommer använda våld mot människor, avfärdar redan från början att relationen kan gå i motsatt riktning (Arluke et al, 1999). Flynn (2011) menar att ett sådant antagande kan utsätta barn för stigmatisering. Genom antagandet byggs vissa förväntningar upp, vilket barnet sedan kanske väljer att leva upp till. Vidare argumenterar Flynn (2011) för en del metodologiska utmaningar med teorin. De flesta studier som har utförts är av retrospektiv karaktär vilket gör det svårt att med säkerhet fastställa om djurplågeri orsakar våld mot människor. Med anledning av den retrospektiva designen samt att de tre faktorerna barnmisshandel, djurplågeri och familjevåld ofta studeras tillsammans, är det svårt att avgöra om djurplågeriet faktiskt utspelade sig före våldet mot människor (Flynn, 2011). Flynn (2011) menar även att man inte kan eliminera antagandet att våld mot djur och våld mot människor egentligen orsakas av en tredje okänd komponent. Även om djurplågeri kan vara en riskfaktor till annat våldsamt beteende, orsakar det inte våld mot människor (Ascione, 1998; Flynn, 2011). Eftersom forskningen i stort sett endast utgår utifrån den redogjorda teorin saknas dock kunskap kring andra påverkande faktorer (Flynn, 2011). Flynn (2011) menar att forskningen i nuläget lägger för stort fokus på psykologiska faktorer, där sociala- och kulturella faktorer åsidosätts som kan öka förståelsen för djurplågeri. Samtidigt argumenterar Arluke et al (1999) för att djurplågeri istället bör förklaras utifrån andra antisociala beteenden, snarare än i relation till våld mot människor. Detta kan bidra till ett mer nyanserat perspektiv och öka kunskapen kring fenomenet. Slutligen har teorin även svårt att förklara varför personer som utövar djurplågeri inte senare använder våld mot människor (Flynn, 2011).

Våld, mobbning samt psykopatiska drag i barndomen

Inom forskningen används ibland citatet ”*våld föder våld*” (Striwing, 1998 s.84). Citatet symboliserar den bakomliggande fasaden av ett barn som utövar våld mot djur (a.a.). Bakom fasaden finns ofta en familjehistoria med alkoholiserade föräldrar, barnmisshandel och/eller bevittnande av partnermisshandel (Gullone & Robertson, 2008; Volant et al, 2008). Forskning har konstaterat att barn som växt upp i våldsamma hemmiljöer i betydligt högre uträkning utövar djurplågeri, än i förhållande till barn som växt upp i icke-våldsamma hemmiljöer (a.a.). Vidare signalerar ett barn som utövar djurplågeri en hög risk för att barnet själv har bevittnat sina föräldrar begå djurplågeri (Flynn, 2011; Gullone & Robertson, 2008). Även att barnet blivit utsatt för eller bevittnat våld i hemmet (Knight et al, 2014; Simmons et al, 2015) samt utsatts för eller själv utövat mobbning i skolan (Flynn, 2011; Gullone & Robertson, 2008). Forskning som studerat djurplågeri i barndom har även konstaterat att många barn som utövat djurplågeri i barndomen uppvisat olika grader av psykopati (Gullone & Robertson, 2008). Arluke et al (1999) menar att många forskare inom psykologin förklarar barns våldsutövande

mot djur som en impulsiv handling utifrån de psykopatiska problemen hos barnet. Djurplågeri i barndomen räknas även som ett symptom för olika uppförandestörningar hos barn och unga (Ascione, 1998).

Familjevåld

Agnew (1998) menar att djurplågeri är betydligt mer förekommande i familjer där barn och äktenskap förekommer, än i förhållande till andra familjeförhållanden där detta inte existerar. I USA skadas eller dödas nästan en miljon djur årligen enbart i relation till familjevåld (Knight et al, 2014). Trots detta tyder forskning på att det i de allra flesta hushåll med djur inte förekommer djurplågeri, varken i våldsamma- eller icke-våldsamma familjer (Carlisle-Frank et al, 2004). Forskare som studerat djurplågeri i relation till familjevåld har kunnat konstatera olika mönster gällande personers beteende och kring de omständigheter där djurplågeriet begås (a.a.). Ett återkommande mönster är att djurplågeri mot hus- eller sällskapsdjur sker i syfte för att skada sin partner eller som utpressning om partnern, ofta en kvinna, säger att denne vill avsluta relationen med mannen (Flynn, 2001). Djurplågeriet utövas för att kontrollera kvinnan (McPhedran, 2008) och för att skydda djuret väljer kvinnan att stanna kvar i förhållandet, där partnervåld ofta samtidigt förekommer (Carlisle-Frank et al, 2004, Flynn, 2001). I hushåll där partnervåld och djur samtidigt förekommer, kan djuret även komma att användas som syndabock för andra familjeproblem (Carlisle-Frank et al, 2004). En förklaring till detta är att djuret är ett enkelt offer för människan. Dels för att personen står i kontroll över djuret (Flynn, 2011), dels för att djuret är ett lätt offer att ta ut sin aggression på (Agnew, 1998).

Personer som utövar våld mot djur

Synen och beteendet gentemot djuret

Människor som utövar djurplågeri ser ofta sitt djur som en ägodel (Carlisle-Frank et al, 2004) samtidigt som djuret även ses som en familjemedlem (Beirne, 1999; McPhedran, 2008). Kommunikationen med djuret sker vanligtvis genom olika hot och befallningar samt att personen ställer upp orimliga krav på djuret (Carlisle-Frank et al, 2004). Gemensamt för personer som utövar våld mot djur är även att de väljer offer som de själva står i kontroll över, både fysiskt och psykiskt (Flynn, 2011). Trots att mycket av den forskning som bedrivits har riktats mot att studera barn eller unga som utövar djurplågeri, har forskare kunnat identifiera några skillnader mellan unga och vuxna som begår våld mot djur (Flynn, 2001). Vuxna, i huvudsak män, använder ofta våld mot hundar, unga använder istället våld mot katter där olika slag/sparkar är vanligast (Flynn, 2011). På grund av djurets lättillgänglighet samt den känsla av makt som människan känner över djuret, kan förklara varför olika hus- och sällskapsdjur som hundar, katter och andra smådjur är de mest utsatta djuren (a.a.). Som tidigare nämnts kan även djuret, i fall där våld samtidigt förekommer i hemmet, användas som en syndabock för andra familjeproblem (Carlisle-Frank et al, 2004). Detta eftersom djuret återigen är ett enkelt offer att ta ut sin aggression på som många forskare menar är en vanlig anledning till våldet (Agnew, 1998; Kellert & Felthous, 1985).

Motiv till våldet

Att få kunskap om olika motiv till djurplågeri är ytterst viktigt, inte minst utifrån ett brottspreventivt perspektiv (Ascione, 1998). Kellert & Felthous (1985) menar att det finns nio huvudsakliga motiv till varför en människa begår djurplågeri. De relevanta motiven vid förklarandet av våld mot djur är kontrollbehov, hämnd för

att djuret inte lyssnat på befallning, hämnd mot annan person, aggressionsproblem samt våld för nöjes skull (Kellert & Felthous, 1985). Problematiskt är dock att det i de flesta fall inte bara finns en förklaring till beteendet, vilket gör att det är svårt att uttala sig om vad som faktiskt orsakar beteendet (a.a.). Vidare menar Carlisle-Frank et al (2004) att människor som utövar djurplågeri är långt ifrån en enhetlig grupp. Beteende, attityder, motiv och värderingar kan skilja sig markant mellan olika människor som utövar djurplågeri. En del människor är inte medvetna eller kan inte förstå den skada som ett djur utsätts för genom handlingen (Carlisle-Frank et al, 2004). Andra människor är istället helt medvetna om skadan de utsätter sitt offer för. Vissa personer använder även våld och rättfärdigar sitt beteende i syfte att skydda djuret (a.a.).

Motiven till djurplågeri kan även variera beroende på vilket stadie i livet personen befinner sig. Troligtvis begår de allra minsta barnen djurplågeri på grund av nyfikenhet eller att de bevittnat äldre barn utöva det (Ascione, 1998). I dessa fall är det viktigt att föräldrarna uppmärksammar och korrigerar beteendet genom att kommunicera med barnet om den skada som djuret utsätts för på grund av handlingen (a.a.). Ungdomar begår istället djurplågeri på grund av de är uttråkade, gruppträck eller på grund av en känsla av makt och kontroll vilket kan stärka den unges självkänsla. Unga kan även begå djurplågeri för att få emotionell- och psykologisk tillfredsställelse (a.a.). Vuxna, ofta män, begår som tidigare nämnt ofta djurplågeri för kontrollera kvinnan (McPhedran, 2008) eller utsätter djuret för våld som utpressning för att kvinnan hotar att avsluta relationen med personen (Flynn, 2001). Vidare menar Kellert & Felthous (1985) att ett vanligt scenario, för såväl unga som vuxna, är att våld utövas när personen upplever att djuret skämt ut personen på olika sätt. På grund av olydnad eller att djuret beter sig på oönskat sätt mister personen kontrollen över sin aggressivitet och utövar våld (Kellert & Felthous, 1985). Detta antagande stöds även av Agnew (1998) och Carlisle-Frank et al (2004) som menar att människor som utövar djurplågeri generellt har svårare att hantera stressfulla och känsliga situationer. I synnerlighet gäller detta sådana situationer som orsakats av djuret. För att hantera den upplevda stressen och återfå kontroll använder personen våld mot djuret (Agnew, 1998).

METOD

Undersökningsdesign

I studien har en kvalitativ innehållsanalys använts för att analysera det insamlade materialet (domar). En kvalitativ metod valdes eftersom studiens syfte är att öka kunskapen om de personer som utövar våld mot djur samt de omständigheter där dessa handlingar begås. Målet är att materialet ska generera ny kunskap och djupare förståelse kring fenomenet (Malterud, 2009). Syftet är således inte att förklara fenomenet eller bekräfta tidigare kunskap, vilket i så fall hade förespråkats en kvantitativ metod (a.a.). Eftersom materialet utgör ett litet urval (17 domar) gör sig även en kvalitativ metod mer lämpad än en kvantitativ metod, där man istället ämnar studera ett stort urval (Patton, 1990). Malterud (2009) menar att en kvalitativ metod används fördelaktigt när man vill utveckla kunskapen om ett fenomenets karaktärsdrag, kvaliteter, egenskaper samt kring de sammanhang där fenomenet uppstår. Detta med anledning av att metoden skapar möjlighet att studera personers erfarenheter, upplevelser, motiv, attityder etcetera, vilket i den aktuella studien kan bidra till en ökad kunskap kring varför människor som utövar våld mot djur beter sig och agerar som de gör (Malterud, 2009).

Vid användning av en kvalitativ metod är det viktigt att forskaren kan uppvisa såväl struktur som systematik genom hela forskningsprocessen (Malterud, 2009). Analysen måste på ett tydligt sätt kunna förmedlas till utomstående personer, som noggrant kan följa hur resultaten framkommit (a.a.). Patton (1990) menar att om läsaren får insyn i forskningsprocessen kan studiens tillförlitlighet öka. Forskaren ska även kunna uppvisa metodmedvetenhet i förhållande till sin egen studie samt visa reflexivet kring tillvägagångssättet och de slutsatser som görs (Björklund & Paulsson, 2012; Malterud, 2009). Detta innebär i den aktuella studien att redogöra för varför en kvalitativ innehållsanalys har valts, visa kännedom kring metodens metodologiska utmaningar och styrkor samt argumentera för hur dessa kan ha påverkat studien (a.a.). Utöver detta är det betydelsefullt att diskutera studiens tillförlitlighet utifrån mått som reliabilitet och validitet, trots att måtten har mindre betydelse när man vill mäta kvalitén i kvalitativ forskning jämfört med i kvantitativ forskning (Bryman, 2011). En del forskare argumenterar för att dessa mått endast är väsentliga inom kvantitativ forskning, medan andra forskare menar att måtten kan efter en omdefinition användas även inom kvalitativ forskning (a.a.). Inom kvalitativa metoder ligger, till skillnad från kvantitativa metoder, huvudsakligt fokus på att datainsamlingen och databearbetningen ska ske på ett systematiskt sätt för att stärka studiens tillförlitlighet (Patton, 1990). Dessa aspekter kommer att diskuteras mer ingående i metoddiskussionen.

Kvalitativ innehållsanalys

Styrkan i en kvalitativ innehållsanalys är att analysen möjliggör för forskaren att kunna identifiera olika mönster och teman i det material som studeras, genom att det empiriska materialet kodas om och kategoriseras (Patton, 1990). I den aktuella studien innebär detta att identifiera olika meningsbärande enheter (gemensamma faktorer) och därefter studera dessa tillsammans för att kunna utläsa olika mönster och karaktärsdrag hos de personer som studeras. Enligt Hsieh & Shannon (2005) kan en kvalitativ innehållsanalys anta tre former av analys; konventionell-, riktad- och summerade innehållsanalys. I den aktuella studien har en konventionell innehållsanalys använts med anledning av att analysen inte utgått ifrån några förutbestämda kategorier. Detta betyder att forskaren själv fått möjlighet att tolka och koda det empiriska materialet allt eftersom analysens utförs, vilket skapar förutsättningar för att få en djupare förståelse av det fenomen som studeras (Hsieh & Shannon, 2005). Att analysen inte använt förutbestämda teman eller utgått ifrån en tidigare teori innebär att den konventionella kvalitativa innehållsanalysen har en induktiv ansats, det vill säga att den genererar modell- och begreppsutveckling snarare än teoriutveckling (Patton, 1990). En svaghet med analysen är dock att tillvägagångssättet kan medföra att forskaren missar betydelsefull fakta i det material som studeras (Hsieh & Shannon, 2005). Detta kan medföra att resultatet blir missvisande, vilket i sin tur påverkar studiens tillförlitlighet (a.a.).

Förförståelse

Vid såväl kvalitativa- som kvantitativa metoder ska forskaren kunna uppvisa en medvetenhet kring att dennes förförståelse kan komma att påverka den forskning som bedrivs (Malterud, 2009). Med anledning av att det är svårt att helt åsidosätta en förförståelse, är det viktigt att forskaren redan från början får kännedom om och diskuterar sin förförståelse (a.a.). Patton (1990) menar att en förförståelse är en nödvändig tillgång vid analys och tolkning av material. Samtidigt kan den påverka det empiriska resultatet och presentera subjektivt tolkade resultat som inte överensstämmer med verkligheten (Malterud, 2009; Patton, 1990). Kan en forskare dock uppvisa en medvetenhet kring sin förförståelse samt ha ett kritiskt

förhållningssätt gentemot denna, kan förförståelsen i större utsträckning läggas åt sidan (Malterud, 2009). Utöver att uppvisa medvetenhet kring förförståelsen är det även viktigt att forskaren kontinuerligt under forskningsprocessen reflekterat över vad förförståelsen har för betydelse för den studien (Patton, 1990).

I den aktuella studien hade forskaren vid början av studien en ytlig kunskap kring fenomenet djurplågeri. Kunskapen bestod främst av medierapportering samt att ämnet presenterats kort inom tidigare kriminologikurser. Det fanns en kännedom om att djurplågeri ses som en riskfaktor inom kriminologin, främst diskuterat i relation till psykopati i barndomen. En viss kunskap fanns även om att det kan finnas ett samband mellan djurplågeri och våld i nära relation. För att analysen skulle bli så objektiv som möjlig åsidosattes denna förförståelse i den utsträckning det gick i syfte att tolkningen av materialet inte skulle bli subjektivt tyckande (Malterud, 2009; Patton, 1990).

Material och urval

Materialet består av svenska domstolshandlingar gällande djurplågeri som anges i 16 kap 13 § Brottsbalken (1962:700). Urvalet utgörs av 17 domar som avgjorts i antingen tingsrätt eller hovrätt i Skåne län eller Västra Götalands län mellan 2012-2015. Länen valdes ut eftersom de två länen enligt anmälningstatistiken har haft och fortfarande har flest antal anmälda brott årligen. Syftet är således inte att göra en komparativ analys mellan länen. Avgränsningen sattes till 2012 eftersom djurplågeri blev en egen brottskod i december detta år samt att det årligen faller cirka 90-100 domar i Sverige, vilket kan betraktas som ett litet antal. Den utvalda perioden uppskattades utifrån ovanstående redogörelse, som en rimlig tidsperiod i förhållande till uppsatsens avgränsning samt tidsbegränsning.

Inklusionskriterier

Domar ska beröra 16 kap 13 § Brottsbalken (1962:700) och ha avgjorts mellan 2012-2015 i antingen tingsrätt eller hovrätt i Skåne län eller Västra Götalands län. Den tilltalade ska ha blivit dömd för djurplågeri, där personen genom misshandel (fysisk våldshandling) otillbörligen utsatt djur för lidande.

Exklusionskriterier

Domar som inte faller inom ramen för inklusionskriterierna. Fall där personen begått djurplågeri genom antingen primära skötselbrister, sekundära skötselbrister eller avlivningsbrott som beskrivs under rubriken "vad är djurplågeri?". Brott mot Djurskyddslagen (1988:534), nedlagd förundersökning samt ogillade åtal inkluderas inte i urvalet.

Bortfall

Domstolsförhandlingarna är offentliga vilket innebär att alla svenska medborgare har rätt att begära ut handlingar. Det uppstod således ingen problematik med sekretessbelagda ärenden. Om eventuell problematik funnits hade detta i så fall kommunicerats från respektive domstol, som alltid gör en sekretessprövning vid utlämnade av handlingar. Ett mer omfattande problem är det stora mörkertalet inom brottstypen. Hur stort mörkertalet är saknas kännedom kring. Dock finns en överensstämmelse om att det är oroväckande stort (Flynn, 2011; Striwing, 1998). Dessa fall anmäls inte och kommer således inte med i statistiken vilket gör den missvisande. Ytterligare ett problem som påverkar studiens bortfall upptäcktes i urvalsprocessen. Om en person är misstänkt eller har åtalats för flera brott får

tingsrätter och hovrätter endast träff på det brott med högst straffvärde i sina sökningssystem. Detta innebär att det kan finnas fler relevanta och betydelsefulla domar gällande djurplågeri i Skåne län och Västra Götalands län under den aktuella tidsperioden. Dessa domar har således inte kunnat identifieras och finns därför inte med i det aktuella urvalet.

Insamling av material

Materialinsamlingen inleddes med ett telefonsamtal till Lunds tingsrätt för att få kunskap om det bästa tillvägagångssättet för att hitta relevanta domar till studien. Eftersom kännedom om målnummer saknades begärdes efter kommunikation med en registrator på Lunds tingsrätt en förteckning ut över samtliga brottsmål som avgjorts i tingsrätten mellan 2012-2015. Därefter identifierades domar gällande djurplågeri och beställdes ut via mail. Vidare skickades ett mail till Helsingborgs tingsrätt, Hässleholms tingsrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kristianstads tingsrätt, Malmö tingsrätt och Ystads tingsrätt där en förteckning över brottsmål mellan 2012-2015 begärdes ut i syfte att kunna identifiera relevanta domar. En del tingsrätter valde att skicka ut den begärda förteckningen, medan andra valde att själva leta upp målnummer gällande djurplågeri och därefter skicka domar direkt. En förteckning bifogades som en kontroll för att minska risken att domar inte kom med. Samma mail skickades även till Förvaltningsrätten i Malmö. Dock var det svårt för Förvaltningsrätten att söka efter specifika domar avseende djurplågeri på grund av att samtliga förhandlingar gällande djur hos instansen benämns som ”tillämpning av djurskyddslagen”. Totalt innehöll den beställda förteckningen mellan 2012-2015 över 500 fall där Djurskyddslagen (1988:534) hade tillämpats. Eftersom djurplågeri regleras i 16 kap 13 § Brottsbalken (1962:700) rör sig dessa ärenden troligtvis inte om djurplågeri, utan om andra djurskyddsärenden som regleras i Djurskyddslagen (1988:534) och påverkar således inte urvalet.

Efter en genomgång av materialet från Skåne län, som innehöll totalt 120 domar, kunde endast 8 domar identifieras utifrån de inkluderingskriterier som satts upp. Med anledning av att antalet domar och dess innehåll uppskattades som för litet, inkluderades även Västra Götalands län för att skapa möjlighet att utöka urvalet. Samma mail skickades därför till samtliga tingsrätter i Västra Götalands län (Alingsås tingsrätt, Borås tingsrätt, Göteborg tingsrätt, Skaraborgs tingsrätt, Uddevalla tingsrätt och Vänersborgs tingsrätt) samt Hovrätten för Västra Sverige. Urvalsprocessen gick till på samma sätt som tidigare. Även här valde en del tingsrätter att själva leta upp målnummer och därefter skicka domar gällande djurplågeri tillsammans med förteckningen, medan andra valde att skicka endast förteckningen. Efter en genomgång av materialet från samtliga tingsrätter i Västra Götalands län samt Hovrätten för Västra Sverige skickades totalt 65 domar, varav 13 uppfyllde inkluderingskriterierna och valdes ut. Totalt innefattade materialet från Skåne län och Västra Götalands län 185 domar, varav 23 uppfyllde inkluderingskriterierna och valdes ut för djupare analys. Efter en närmare bekantskap med materialet exkluderades en dom från Hovrätten över Skåne & Blekinge på grund av bristfällig information avseende åtalspunkten djurplågeri. Fyra domar exkluderades även från Hovrätten för Västra Sverige på grund av att en dom avsåg redan inkluderad tingsrättsdom samt att de övriga tre hade fallit i en domstol utanför Västra Götalands län. Till följd av detta minskade urvalet från 23 domar till 17 domar, samtliga avgjorda i tingsrätt. Att från början ha inkluderat domar från de två hovrätterna kan ses som en kontroll att gärningspersonerna inte senare blivit frikända, eftersom dessa i så fall skulle funnits med i det insamlade materialet. En sammanställning över urvalet återfinns i bilaga 2.

Att antalet insamlade domar skiljer sig tämligen markant mellan Skåne län och Västra Götalands län kan som tidigare nämnt beror på bristfälliga sökmöjligheter hos tingsrätterna. En annan förklaring är att en del tingsrätter även valde att skicka domar gällande brott mot Djurskyddslagen (1988:534). Det insamlade materialet från Skåne län och Västra Götaland behöver således inte vara samtliga domar som fallit under 2012-2015 i dessa län. Det kan finnas domar som inte har kunnat identifieras på grund av bristfälliga sökmöjligheter hos tingsrätterna. Trots detta anses urvalet vara så pass stort att en kvalitativ innehållsanalys av de 17 domar kan genomföras.

Analys av material

Trots att man vid genomförandet av en kvalitativ innehållsanalys inte närmare brukar redogöra för hur de olika temana har identifierats, kommer läsaren i den aktuella studien får ta del av denna process (Bryman, 2011). För att öka studiens transparens, det vill säga möjligheten till att granska studiens genomförande (Patton, 1990) har en tabell upprättats över domar och gemensamma faktorer (se bilaga 3). Genom att läsaren systematiskt får följa hela forskningsprocessen är syftet att öka studiens tillförlitlighet (Malterud, 2009; Patton, 1990). Analysen inleddes med att samtliga 17 domar lästes övergripande för att få kännedom om vilken information de innehöll. I denna fas antecknades endast brottsmålnummer, kön, djurslag samt kortfattat den eller de handlingar som begåtts. Därefter lästes samtliga domar mer noggrant, där anteckningar skedde löpande under läsningen där både enstaka ord och hela meningar skrevs ner. Efter varje enskild dom markerades olika meningsbärande enheter, som varit av stor betydelse i den enskilda domen och angavs med en kod. Därefter upprepades samma process för varje enskild dom. Efter en detaljerad genomgång av samtliga domar och utifrån de meningsbärande enheter som kodats, kunde ett flertal gemensamma faktorer identifieras. Faktorerna presenteras i uppsatsens resultatdel där även olika mönster och karaktärsdrag hos personerna går att utläsa utifrån materialet. Slutligen lästes samtliga domar ytterligare en gång för att kontrollera att det inte gått miste om betydelsefull information. Under sista läsningen gjordes även en matchning med de anteckningar som förts tidigare. Detta i syfte att kontrollera att forskaren inte gjort en subjektivt tyckande samt att innehållet inte lyfts ur sin kontext (Malterud, 2009). Denna kontroll upprepades ytterligare en gång efter att resultatdelen i stort sett var färdigskriven. Under analysen påträffades ibland bristfälliga eller otydligt redovisade uppgifter i materialet, exempelvis uppgifter kring personens förklaring eller redogörelse av sitt handlande samt uppgifter som endast redogjorde för antal avsnitt personen förekom i belastningsregistret. För att undvika att forskaren skulle göra subjektiva tolkningar av materialet utifrån sin egen förförståelse uteslöts dessa uppgifter ifrån materialet (Malterud, 2009; Patton, 1990).

Etiska överväganden

Om den forskning som bedrivs på något sätt berör människor, ska forskningen enligt svensk lag genomgå en forskningsetisk prövning (Vetenskapsrådet, 2002). Anledningen till lagen är för att skydda de personer som berörs av forskningen. Inom forskningen används ofta begreppet *känsliga uppgifter* (a.a.). Begreppet innebär att de personer som forskningen berör kan komma att utsättas för lidande om uppgifter röjs. Sådana uppgifter kan innefatta allt från personuppgifter, till studier om särskilt utsatta grupper i samhället (a.a.). I den aktuella uppsatsen har domar från tingsrätter i Skåne län och Västra Götaland län studerats. Materialet innehöll både personuppgifter och namn vilket därför har beaktats som känsliga uppgifter. Med anledning av att djurplågeri är en tämligen ovanlig brottstyp i

förhållande till andra brottstyper, har även fallbeskrivningar och bakgrundsinformation om gärningspersonerna behandlats med stor försiktighet. Detta eftersom media ibland uppmärksammar fall av djurplågeri där en för detaljerad fallbeskrivning kunnat röja gärningspersonernas identitet. För att minska risken för igenkänning har materialet framställts och benämnts som fall 1-17 (se bilaga 3). Resultatet har presenterats på en gruppnivå och har således inte berört enskilda beteenden hos gärningspersonerna som kunnat härleda till en specifik individ. Med anledning av att materialet innehöll känsliga uppgifter skickades en etikprövningsansökan till Etikrådet vid Malmö Högskola. I ansökan fanns en detaljerad redogörelse för hur materialet skulle inhämtas, förvaras, analyseras, koda om, presenteras och slutligen vem och hur personerna skulle kunna ta del av den slutliga uppsatsen. Ansökan blev efter granskning godkänd utan invändningar (HS2016 löp nr 23).

RESULTAT

I den här delen kommer huvudresultaten från den kvalitativa innehållsanalysen att presenteras. Efter en detaljerad genomgång och analys av materialet går det att identifiera ett flertal viktiga gemensamma faktorer. Nedan betecknar rubrikerna de faktorer som identifierats, som i vissa fall avgränsas under egna underrubriker. I bilaga 3 återfinns en matris över domar och gemensamma faktorer där olika mönster går att utläsa. Vid hänvisning till domar (fall i matrisen) benämns dessa med siffrorna ett till sju inom parentes.

Våld mot hus- och sällskapsdjur

Samtliga fall i materialet handlar om antingen våldsutövning mot hund (14 st) eller katt (3 st). En skillnad mellan djurslagen är att våld som utövats mot hund riktas mot en enskild hund, medan våld som utövats mot katt riktats mot fler än en katt. När katter fallit offer har även dödligt våld utövats i samtliga fall (5, 9, 16). Hädanefter kommer begreppet djur eller djuret användas när båda djurslagen innefattas. I samtliga fall förutom ett har våldet skett antingen mot sitt eget djur eller mot djur som personen vid det aktuella våldstillfället haft ansvaret för. Om personen inte är ägare till djuret är detta antingen en närståendes, partners, väns samt i ett enskilt fall en okänd person. Oavsett tidigare relation (förutom okänd person) kände personerna i samtliga fall djuret väl sedan tidigare. Våldet har utövats i såväl offentliga som privata miljöer, antingen framför allmänheten eller närstående och bekanta.

Kön

I materialet förekom främst män som gärningspersoner, där endast tre fall har begåtts av en kvinnlig gärningsperson (1, 2, 9). I samtliga fall har våldet, oavsett kön, utövats av en ensam gärningsperson. Trots att fördelningen mellan könen är väldigt snedvriden går det att identifiera såväl likheter som skillnader mellan könen. Båda könen uppvisar både skadligt våld i form av slag/nypningar och dödligt våld i form av kvävning. Även tillvägagångssätt och andra individuella faktorerna som exempelvis psykisk ohälsa, tidigare våldsamt beteende samt förnekande av handling är generellt överstämmande mellan könen. I ett fall där våldet utövats av en kvinna som känt sig tvungen att utföra handlingen, har våldet begåtts på grund av en ohållbar ekonomisk situation. Detta är en skillnad jämfört med de män som utövat våld på grund av att de känt sig tvungna, som istället

utövat våld för egen tillfredsställelse. Eftersom materialet är så pass snedfördelat blir en djupare jämförelse mellan könen dock inte aktuell.

Våldets utformning

Det våld som har utövats kan indelas i *skadligt våld* och *dödligt våld*. Med skadligt våld innefattas sparkar, slag med hand, slag med olika redskap (krycka, gren, koppel, piska, basebollträ), nypning, tejpning, kastning samt nedtryckning eller upplyftning av djuret i koppel. Av dessa våldshandlingar är sparkar, slag med hand och slag med redskap mest förekommande i materialet. Med dödligt våld innefattas dränkning, kvävning och våld med tillhygge. Eftersom djuret är betydligt mindre i storlek än i förhållande till människan kan det vara svårt att gradera hur stor skada de olika våldshandlingarna förorsakar djuret. Samtliga våldshandlingar som i denna studie benämns som skadligt våld, kan i andra fall vara av dödlig karaktär. Utifrån det material som studerats har dock inget djur påvisats dött på grund av dessa handlingar, vilket gjort att handlingarna klassificerats som skadligt våld i den aktuella studien. Att våldet endast benämns som skadligt utesluter inte att djuret kan ha utsatts för svåra och omfattande skador. För att illustrera några exempel där våldet har utövats med sparkar och slag uppfattade personerna som bevittnade våldet att *"det var ett obehärskat och våldsamt angrepp"* och *"en människa skulle inte rest sig efter en sådan spark"*. Detta tyder på att våldet kan ha medfört stort lidande hos djuret även om det endast benämns som skadligt våld. Referering görs inte på grund av risk för igenkänning av enskilt fall.

Oavsett om våldet varit av skadlig eller dödlig karaktär riktades det mot djurets huvud, hals eller rygg och skedde ett antal upprepade gånger vid ett eller flera tillfällen. När sparkar, slag med hand, slag med redskap, kastning, nedtryckning eller upplyftning i koppel förekom uppmärksammas våldet främst av allmänheten. Våldet sker ofta på offentliga platser när personen är ute på promenad med sin hund i koppel, på grund av att personen anser att djuret inte lyssnat eller betett sig på ett sådant sätt som denne önskar. Till följd av detta har personen tillrättaviserat djuret genom handlingen. I samtliga fall menar personen att det inte skett på ett våldsamt sätt. När våld med tillhygge förekommer har våldet främst utspelat sig i en privat miljö. I två fall har även hot eller misshandel av partner skett i samband med våldsutövningen mot djuret (2, 6). I de fall där ett större antal (fler än tre) djur fallit offer har våldet utövats i såväl offentlig som privat miljö (5, 16). I den offentliga miljön har tillhyggen (kniv) och redskap (basebollträ) använts som både varit av skadligt och dödande karaktär. När våldet utspelat sig i privat miljö förekom skadligt våld i form av sparkar, slag och kastning samt dödligt våld i form av våld med tillhygge, kvävning och dränkning.

I fall 8, 10, 11 och 15 förekom även grova verbala hot. Hoten riktades mot hunden direkt men även mot personer i omgivningen som kommenterat personens behandling av djuret. De direkta verbala hoten uttrycktes i form av *"jag ska döda dig din jävel"* och *"du ska fan göra som jag säger"*. Indirekta hot mot hunden som förekom var *"hur ska jag annars dressera min hund"* och *"jag uppfostrar min hund som jag vill"*. På grund av att citaten är tagna från enskilda domar görs ingen hänvisning till enskilt fall i syfte att undvika en igenkänning.

Olika förklaringar till sina handlingar

Tillrättavisering

I materialet återkommer likande förklaringar till varför personen varit tvungen att tillrättaviserat djuret, som enligt de själva skett på ett icke-våldsamt sätt. De

vanligaste förklaringarna är att personen råkat trampa hunden på tassen, kommit åt hundens huvud med handen, markerat med foten, tryckt ner hunden mot marken eller att man lekt med hunden (1, 4, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 15). Handlandet har enligt personerna triggats av att de upplevt en irritation, känt sig stressade eller varit upprörda för att djuret inte lyssnat eller betett sig som personen önskat. Genom en icke-våldsam handling menar personerna att de har tillrättaviserat djuret.

Olyckshändelse

I två fall hävdar personerna att våldet var en olyckshändelse (2, 6). I dessa fall har våldet, i båda fallen, begåtts i relation till partnervåld där tillhygge använts mot djuret. Olyckshändelserna beskrivs som att djuret misstolkat situationen samt att djuret närmade sig personen som då råkat knivhugga hunden. Även att hunden bitit personen vilket gjorde att denne fått en snedtändning och knivhuggit hunden.

Känt sig tvungen

I de fall där ett flertal djur (fler än tre) fallit offer, har personerna i motsats erkänt gärningen/-arna (5, 16). Personerna har även noggrant redogjort för sitt handlande på olika sätt. En person uppger att handlingarna begåtts på grund av att denne känt sig tvungen att begå handlingarna och har genom dödandet tillgodosett sitt egna behov. Handlingarna har begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning, som medfört att personen haft en begränsad förmåga att anpassa sitt handlande. Trots detta, har personen haft förmåga att inse gärningens innebörd. I ett annat fall menar personen att denne inte haft som avsikt att skada eller döda djuren. Handlingarna har begåtts på grund av ilska mot djuren av olika anledningar och att personen känt sig tvungen att döda djuren, i syfte att djuren inte skulle lida. På grund av aggressionsproblem, som ett resultat av överdosering av olagligt preparat, har denne inte kunnat kontrollera sitt eget handlande. I ett annat fall har våldet begåtts på grund av att personen känt sig tvungen på grund av att familjen befunnit sig i en ohållbar ekonomisk situation. Till skillnad från de övriga fallen som begåtts på grund av att personen känt sig tvungen att utöva våldet, förekom ingen psykisk ohälsa utan att personen levde under ordnande sociala förhållanden.

Tidigare brottslighet

I sex fall är gärningspersonen tidigare dömd för brott och i ett fall är personen tidigare polisanmäld av en expartner (2, 3, 8, 10, 14, 15). Det vanligaste brottet är narkotikabrott följt av våldsbrott och (två fall) tillgreppsbrott. Våld mot tjänsteman, olovlig körning och brott mot knivlagen är även återkommande brott. I sex fall är personen åtalad och dömd för fler brott än djurplågeri (2, 3, 4, 10, 13, 16). Även här är narkotika brott, olovlig körning och brott mot knivlagen återkommande. I några fall är personen även åtalad och dömd för misshandel, olaga hot, rattfylleri, skadegörelse eller stöld. I tre fall är de personer som tidigare är dömda för brott, åtalade för fler brott än djurplågeri (2, 3, 10). En minoritet i urvalet kan således identifieras stå för en hög brottsbelastning, där ofta annat våld än det som riktats mot djuret förekommer. Samtidigt är en majoritet aldrig tidigare dömda för brott.

Substanspåverkning

I sju fall har personen varit påverkad av antingen alkohol och/eller narkotika under handlingen/-arna (2, 3, 6, 10, 13, 14, 16). När en substanspåverkning förekom uppvisade personerna i synnerlighet större hänsynslöshet mot djuret. Ett långt missbruk av en eller de båda substanserna förekom i två fall (10, 13). I

materialet förekom även två fall av överdosering av mediciner, ett fall av överdosering av kosttillskott och i ett annat fall har ADHD-medicin uteblivit (2, 6, 15, 16). En noggrannare redogörelse för vilket typ av medicin och kosttillskott redogjordes inte.

Psykisk ohälsa

I materialet förekom olika typer av psykisk ohälsa (2, 5, 6, 13, 16). I tre fall har personerna angett att de under en längre tid mått psykiskt dåligt samt haft en långvarig kontakt med psykiatri. Gemensamt för de två fallen är att båda har skett i en privat miljö där hot/misshandel av partner även förekommer och djuret har huggits med kniv. I ett fall gjordes en § 7-undersökning där läkare och specialist konstaterade att det inte förkom en allvarlig psykisk störning, varken under gärningen eller vid undersökningen. I ett annat fall bekräftade läkare genom en undersökning att personen inte lidit av en allvarlig psykisk störning. Personen angav att denne mått psykisk dåligt under en längre tid där mobbning i skola, bristande skolgång och en lindrig mental retardation varit bidragande faktorer till ohälsan. Detta har även resulterat att personen haft problem att hantera sin aggression. I ytterligare ett fall begicks våldet av en person med en allvarlig psykisk störning, under såväl gärningen som undersökningen. I detta fall har djurplågeriet innefattat många offer (fler än 3) där personen känt sig tvungen att utföra handlingarna. I ett fall uppvisade personen självskadebeteende på grund av de handlingar denne utfört.

Djurets lidande

Även om djurets lidande utgår från offret snarare än gärningspersonens perspektiv bör det nämnas. Detta eftersom man utifrån djurets lidande kan skapa förståelse för personens beteende och handlande. I samtliga fall av skadligt våld uppvisar djuret stor rädsla för personen som utövade våldet. Vid utövandet av dödligt våld går det inte att uttala sig om djurets rädsla på grund av att ingen kunnat bevittna händelserna. Djuret ger ifrån sig skrik och kvidande samt tar i flera fall avstånd ifrån personen. Oftast ger djuret uttryck av chock och förstår inte varför det blir slaget. Djuret underkastar sig personen och vill inte följa med. Några citat från människor som bevittnat våld är *"hunden skrek till av smärta"* och *"den gnydde, tjöt och kved, kröp ihop med svansen mellan benen och gjorde sig liten"*. Här görs ingen referering till specifikt fall på grund av risk för igenkänning. Utifrån materialet angav endast en person, som utövade dödligt våld, att denne känt ånger för de handlingar som djuret utsatts för. I hälften av fallen som begåtts på grund av olydnad var inte djurets skador rimliga utifrån varken vittnen eller personen egen redogörelse för vad som hade hänt (3, 8, 10, 14).

Olika sammanhang där våldet begås (undergrupper)

Utifrån analysen går det att identifiera tre olika sammanhang där våld mot djur begås. Genom att studera de åtta tidigare redovisade gemensamma faktorerna i relation till det sammanhang där våldet begåtts, har de tre sammanhangen kunnat benämnas som *undergrupper* för att förklara olika mönster och karaktärsdrag hos personerna som utövar djurplågeri. I materialet förekom utöver detta två fall där gärningspersonerna nekat till de handlingar de står åtalade för samt redogjort för ett händelseförlopp som inte är sannolikt i förhållande till djurets skador (12, 17). Fallen har därför inte kunnat kategoriseras inom något av de tre sammanhangen.

Våld på grund av olydnad hos djuret

En majoritet av fallen handlar om att personen anser att en hund inte lyssnat eller betett sig på ett önskvärt sätt (fall 1, 3, 4, 7, 10, 11, 13, 14 15). I samtliga fall inbegriper domen en eller två händelser av djurplågeri där våldet begåtts av såväl unga (under 18 år) som vuxna mot en enskild hund. Våldet har utövats på grund av vad personen uppfattat som olydnad hos djuret. Att våldet benämns som olydnad hos djuret innebär inte att djuret förtjänat eller själv orsakat beteendet, utan benämner endast under vilket sammanhang våldet har begåtts. Personerna som utövar våld på grund av olydnad hos djuret begår ofta våldet i en offentlig miljö där allmänheten reagerar på personens våldsamma beteende eller verbala hot gentemot djuret. Våldet är i den aktuella studien av skadlig karaktär och sker genom sparkar, slag, nypning, kastning, trycka ner, lyfta i kopplet och slag med redskap, där personerna själva hävdar att tillrättavisningen skett på ett icke-våldsamt sätt. I samtliga fall har djuret på olika sätt uppvisat stor rädsla för personen, vilket gjort att det inte varit troligt att våldet skulle skett på ett icke-våldsamt sätt. Samtliga personer har nekat gärningen/-arna och argumenterar på liknande sätt för sin oskyldighet och menar att de "kommit åt", "råkat trampa", "lekt med hunden". I nästan hälften av fallen är djurets skador inte rimliga till varken vittnesmål eller personens egen redogörelse (3, 8, 10, 14). När våld begåtts inom denna undergrupp är även substanspåverkning, tidigare brottslighet samt djurets lidande meningsbärande enheter för att förklara karaktärsdragen hos personerna.

Våld för egen tillfredställelse

I två fall inbegriper domen fler än tre och upp till 22 fall av djurplågeri (fall 5, 16). Våldet är i dessa fall av dödlig karaktär och är betydligt mer hänsynslöst där ett större antal katter fallit offer. Gärningarna har begåtts för att tillfredsställa sitt egna behov och innefattar ibland tortyrliknande inslag i form av dränkning, kvävning och uppskurna bukar. Samtliga personer har erkänt handlingarna och har på ett detaljerat sätt redogjort för händelseförloppet samt det våld som använts mot djuren. I denna undergrupp är samtliga personer i ungdomsåren där våldet utspelat sig i såväl offentlig som privat miljö där personerna upptäckts genom en polisutredning. Det vill säga att allmänheten eller närstående inte direkt bevittnat handlingarna. Våldet har i samtliga fall varit av dödande karaktär där uppskurna bukar, knäckta nackar och dränkning och tortyrliknande beteende förekommit. Personerna har visat stor hänsynslöshet genom sina handlingar. Ett gemensamt karaktärsdrag hos personer var att båda led av någon form av psykisk ohälsa. I ett fall led personen av en allvarlig psykisk störning, medan personen i det andra fallet konstaterades inte gjorde det. Överdoser av substans, mobbning i skolan och en lindrig mental retardation var dock påverkande faktorer till den psykiska ohälsan. I denna undergrupp var ingen av personerna sedan tidigare dömd för brott.

Våld i relation till partnervåld

I två fall har djuret (hund) blivit utsatt för våld i relation till en annan våldsam situation, där våldet begåtts av båda könen (2, 6). I ytterligare ett fall var personen sedan tidigare polisanmäld av två tidigare partners men där våldet, enligt personen begåtts som en tillrättavisning. I ett av fallen förekom samtidig partnermisshandel och i det andra fallet hade partnern blivit hotad med kniv av personen samt att denne förstört partners olika personliga tillhörigheter. I båda fallen har hunden knivhuggits där personerna hävdar att handlingen varit en olyckshändelse. I ett fall var våldet av skadlig karaktär, medan det i det andra var av dödlig karaktär.

Eftersom våldet utförts i privat miljö (inga utomstående vittnen) samt i det ena fallet varit av dödlig karaktär har djurets lidande inte gått att konstaterats. Våld som begås i detta sammanhang kännetecknas av att personerna under en längre tid levt med psykisk ohälsa samt var under gärningen påverkad av såväl alkohol som överdosering av mediciner. I ett fall förekom även tidigare våldsbrottslighet, men kan på grund av detta inte ses som ett karaktärsdrag hos personerna inom denna undergrupp.

DISKUSSION

Den här studien har utförts i syfte för att se om det går att identifiera några gemensamma faktorer hos personer som utövar våld mot djur och som har dömts för djurplågeri. Anledningen till studien har varit att forskningen i nuläget har ett väldigt specifikt fokus och är tämligen begränsad. Förhoppningen har varit att kunskap om gemensamma faktorer ska kunna användas som ett komplement till den befintliga forskningen samt som ett redskap i det brottsförebyggande arbetet. Vidare kommer en diskussion föras kring uppsatsens resultat i förhållande till den bakgrund och tidigare forskning som presenterats. Även styrkor, svagheter samt begränsningar och nytta i studien kommer att diskuteras nedan.

Resultatdiskussion

Utifrån såväl studien som tidigare forskning går det att konstatera att hus- och sällskapsdjur är de mest utsatta djuren för våld (Flynn, 2011). Det går därför att argumentera att typ av djur, hus- och sällskapsdjur, är en betydelsefull gemensam faktor för personer som utövar djurplågeri genom misshandel. Att hus- och sällskapsdjur är de vanligaste djuren som utsätts för våld menar forskningen kan bero på att djuret dels är ett enkelt offer för människan, dels är lätt att kontrollera och ta ut sin aggression på (Agnew, 1998; Carlisle-Frank et al, 2004; Flynn, 2011). Att våldet även utövats av djurets ägare eller av en person som denne vid våldstillfället haft ansvar för kan illustrera att när våldet begåtts på grund av olydnad, ser personerna ofta djuret som en ägodel som de anser ska lyda sin ägare (Carlisle-Frank et al, 2004). Ett intressant mönster gällande djurarten var att när våld utövats mot hund riktades våldet mot en enskild hund, till skillnad från när våldet begåtts mot katt där våldet i samtliga tre fall hade riktats mot ett flertal katter. Som även Flynn (2011) konstaterat begicks våldet mot katter av unga (förutom i ett fall) och våldet mot hund av vuxna (över 18 år). Detta talar således för att djurarten kan, i de fall där våldet begåtts på grund av egen tillfredsställelse, indikera att det finns risk för att ett större antal offer finns iblandande och att våldet är mer hänsynslöst. Att beakta är att när tidigare forskning talar om fler inblandande offer syftar forskningen till människor och inte djur (Carlisle-Frank et al, 2004; Gullone & Robertson, 2008; Simmons et al, 2015; Volant et al, 2008). Här kan en diskussion föras kring betydelse av att se över djurets prioritet i samhället samt värdet av att i större utsträckning uppmärksamma antal djur som fallit offer, eftersom det tydligt går att utläsa ett mönster gällande personernas karaktärsdrag i förhållande till djurarten och det våld som utövas (Beirne; 1999; Striwing, 1998). En viss reservation måste dock göras eftersom resultatet grundas utifrån ett mönster som utläst från endast två fall av djurplågeri. Detta innebär att det svårt att uttala sig om mönstret kan användas för att förklara samtliga fall där en ung person utövar våld mot katt.

I studien begicks samtliga fall utom tre av en manlig gärningsperson. Resultatet överensstämmer med tidigare forskning som menar att män i betydligt högre utsträckning begår våld mot djur, än i förhållande till kvinnor (Striwing, 1987). Antagandet kan med viss försiktighet även bekräftas av att tidigare forskning hävdar att män ibland använder våld mot djur i syfte att kontrollera eller utpressa sin kvinnliga partner, vilket talar för att manliga gärningspersoner är mer förekommande än kvinnliga (Carlisle-Frank et al, 2004, Flynn, 2001; McPhedran, 2008). Det går dock att ifrågasätta om detta beror på att forskare i betydligt större sträckning studerat kvinnor som utsatts för partnervåld där djurplågeri även förekommit, jämfört med studier där könsrollerna varit det motsatta. Att män är överrepresenterade gällande våldsutövning mot djur, utesluter inte att kvinnor inte begår djurplågeri. Resultatet tyder istället på att båda könen begår såväl skadligt som dödligt våld mot djur. Utifrån de gemensamma faktorerna som presenterats kunde liknande mönster identifieras hos båda könen, även om hänsyn måste tas till att antagandena gjorts utifrån ett tämligen torftigt och snedfördelat underlag. Ett betydelsefullt fynd gällande könen var att motivet till våldet tenderade att skilja sig åt mellan könen, gällande det våld som begåtts på grund av att personen känt sig tvungen att utföra handlingarna. I resultatet framkom att kvinnan begått våldet på grund av en ekonomisk ohållbar situation, medan männen utövade våldet för egen tillfredsställelse. Utifrån Kellert & Felthous (1985) redogörelse om olika motiv till våld mot djur, uppstår en viss problematik att förklara varför människor begår våld på grund av ett ekonomiskt motiv, eftersom detta motiv inte belyses. Eftersom Ascione (1998) hävdar att kunskap om olika motiv till djurplågeri är viktigt utifrån olika aspekter, främst ett brottspreventivt, är det viktigt att denna kunskapslucka uppmärksammas. På grund av att studiens resultat indikerar att könets motiv till våldet till viss del skiljer sig åt, hade det varit önskvärt med en djupare jämförelse mellan könen. För att en sådan jämförelse ska bli möjlig krävs att slutsatser görs utifrån ett betydligt mer jämnfördelat urval, då de antaganden som gjorts i den aktuella studien måste tas med tämligen stor aktsamhet.

Problematiskt oberoende av forskning, som även tydliggörs i stycket ovan, är att det är svårt att uttala sig om vad som orsakat att personerna utövade våld mot djur. Utifrån resultaten tyder de flesta fall på att våldet kan ha orsakats av ett flertal faktorer, vilket gör det svårt att uttala sig om vad som faktiskt orsakat beteendet (Flynn, 2011; Kellert & Felthous, 1985). I de flesta fall kan personens egen förklaring till våldet tala för att våldet begåtts på grund av stress, aggression, egen tillfredsställelse eller på grund av kontroll- och maktbehov (Agnew, 1998; Ascione, 1998; Kellert & Felthous, 1985). Samtidigt kan personens utövande av våld påverkas av en substanspåverkan och/eller psykisk ohälsa vilket försvårare orsaksförklarandet ytterligare. Inom undergruppen ”våld för egen tillfredsställelse” kan våldet liknas med Ascione (1998) antagande om att unga ofta begår våld mot djur på grund av känslan av makt och kontroll samt av emotionell- och psykologisk tillfredsställelse. Denna typ av motiv är troligt sett till undergruppen, där personerna angett att de begått handlingarna på grund av att känt sig tvungna och att de genom handlingarna tillfredsställt sitt eget behov. Även om den psykiska ohälsan aldrig kan rättfärdiga personens handlande, kan kunskap kring faktorn skapa en ökad uppfattning till varför personen agerat som denne gjort. Vidare är ett vanligt scenario, i såväl studien som tidigare forskning, där våld utövas mot djur i situationer där personen anser att djuret inte lyssnat på dennes befallning. Kellert & Felthous (1985) menar att situationen ofta utlöses på grund av att personen upplever att djuret på olika sätt skämt ut denne genom att inte lyssna på befallning. Med hänsyn till den tidigare forskningen talar mycket för att

våld i dessa situationer begås på grund av att personen förlorar behärskning över sin aggression och utövar våld för att återfå kontroll över situationen och djuret (Kellert & Felthous, 1985). Utifrån resultatet är det dock svårt att utläsa om våldet berott på aggression eftersom personerna själva menar att tillrättavisningen triggats på grund av en irritation, upprördhet eller på grund av att de upplevt stress över hur djuret betett sig. Det finns en del aspekter som tyder på att handlingarna kan ha begåtts på grund av aggression. I flera fall förekom verbala hot som i stor utsträckning tyder på att personen varit aggressiv mot djuret samt haft en vilja att stå i kontroll över djuret. Det går även att argumentera för att det kraftiga våldet som utövas är ett tecken på att personerna förlorat kontrollen över sin aggression. Samtidigt har människor som utövar djurplågeri generellt sett svårt att hantera stressfulla och känsliga situationer, i synnerlighet sådana situationer som orsakats av djuret (Agnew 1998; Carlisle-Frank et al, 2004). För att hantera den upplevda stressen och återfå kontroll använder personen våld mot djuret (Agnew, 1998). Detta talar således för att personerna med stor sannolikhet kan ha begåtts våldet på grund av aggressivitet, men även på grund av stress och viljan att återfå kontroll. Utifrån Kellert & Felthous (1985) redogörelse av olika motiv till människors våld mot djur, är det tämligen svårt att utifrån resultatet avgöra vad som orsakat våldet. Våldet kan ha begåtts på grund av hämnd för att djuret inte lyssnat på befallning, kontrollbehov, stress, aggressionsproblem eller kombination av samtliga motiv. Våldet kan även ha påverkats av närvaron av en psykisk ohälsa och/eller en substanspåverkning. Här åskådliggörs återigen problemet med att uttala sig om orsaker, inte minst eftersom det kan finnas många orsaker till beteendet (Flynn, 2011; Kellert & Felthous, 1985). Att beakta är även att det kan vara svårt för personerna som utövar våld mot djur att själva veta vad som orsakat våldet, med anledning av att beteendet kan ha orsakats av flera samspelade faktorer.

Djurplågeri och våld mot människor

Att diskutera djurplågeri och dess koppling till andra våldsamma handlingar och problembeteenden är en viktig aspekt inom kriminologin (Bernie; 1999; Knight et al, 2014; Simmons et al, 2015). Efter att ha studerat faktorer som tidigare brottslighet, substanspåverkning samt psykisk ohälsa har denna koppling till viss del kunna synliggöras. Utifrån en analys av personernas tidigare brottslighet kunde man utläsa att en minoritet i urvalet stod för en hög brottsbelastning, där narkotikabrott och våldsbrott var de mest återkommande brotten. Denna minoritet utgörs av personer inom undergruppen ”våld på grund av olydnad”. Personerna har även i mer än hälften av fallen varit påverkade någon typ av substans som påverkat personens beteende. Ett intressant men inte helt oväntat resultat var att när substanspåverkning förekom, var våldet betydligt mer kraftigt där personerna i synnerlighet uppvisat stor hänsynslöshet mot djuret. Resultatet överensstämmer med tidigare nationell forskning som konstaterat att en kraftig alkoholberusning förekom vid främst grovt djurplågeri (Striwing, 1987). Samtidigt var en majoritet av personerna i materialet aldrig tidigare dömda för brott. Inom undergruppen ”våld för egen tillfredsställelse”, som begåtts det mest hänsynslösa våldet (fler än 3 djur), var personerna sedan tidigare inte dömda för brott. Utifrån att studerat personernas tidigare våldsbrottslighet uppstår en viss problematik att förklara våldet utifrån den förklaringsmodell som används inom forskningen (våld mot djur föder våld mot människor) (Beirne, 1999; Flynn, 2011). Detta med anledning av att personerna i materialet har uppvisat våldsamt beteende mot djur vid ett senare tillfälle, än i förhållande till det tillfälle de dömts för våldsbrott mot en människa. Det går således att argumentera för att sambandet istället går i motsatt riktning, alltså att våld mot människor i detta fall kan ha påverkat personernas

senare våldsutövning mot djur. Här synliggörs Arluke et al (1999) antagande om att förklaringsmodellen redan för början aviserar att sambandet kan gå i motsatt riktning. Dock bör redogörelsen tas med viss försiktighet eftersom personerna kan ha begått djurplågeri tidigare i livet, men inte uppmärksammats och därför inte blivit dömda för brottet. Kopplingen mellan djurplågeri och andra våldsamma handlingar samt problembeteenden kan även synliggöras utifrån kunskap om personens psykiska ohälsa. Utifrån ett brottspreventivt perspektiv kan kunskap om psykisk ohälsa hos personer som utövar våld mot djur användas fördelaktigt eftersom den är av stor betydelse för vilken typ av prevention och/eller behandling som bör implementeras (Ascione, 1998). I likhet med tidigare brottslighet ökade våldets hänsynslöshet när personen led av en psykisk ohälsa. I tre av de totalt fem fallen där våldet varit av dödlig karaktär förekom en psykisk ohälsa. Utifrån den tidigare forskningen hade ett troligt antagande varit att olika grader av psykopatiska drag skulle kunnat identifieras hos främst de unga personerna (Ascione, 1998; Gullone & Robertson, 2008). Detta antagande finner dock inget stöd i studiens resultat eftersom några sådana uppgifter inte redogjorts för. Dock kunde läkare och specialister genom en § 7-undersökning bekräfta att det i ett fall förekom en allvarlig psykisk störning, både under handlingen och undersökningen. Eftersom det inte mer ingående redogjordes för vilket typ av psykisk störning som förelåg är det svårt att uttala sig om psykopatiska drag hos personen. För att ett sådant uttalande ska bli möjligt måste personen genomgå ett psykopati-test. Även om ett sådant test eventuellt skulle kunna konstatera en förekomst av psykopatiska drag hos personen, kan det bli svårt att uttala sig om att detta beteende även funnits tidigare i personens tidigare liv.

Utifrån förklaringsmodellen "graduation hypothesis" eller "the link" som används inom den tidigare forskningen hade antal fall i undergruppen "våld i relation till partnervåld" eller där personen även utövat våld mot människor, kunnat förväntas varit betydligt fler (Ascione, 1998; Beirne, 1999; Flynn, 2011; Simmons et al, 2015). I studien förekom endast två fall av våld mot djur i relation till partnervåld samt att ytterligare två personer dömts för tidigare våldsbrottslighet. Att resultatet ser ut som det gör kan bero på olika anledningar. Å ena sidan kan en diskussion föras kring förklaringsmodellens tillämplighet i den aktuella studien. Många av de grundantaganden och faktorer som används inom modellen (barnmisshandel, djurplågeri, familjevåld) har svårt att förklara och tillämpas i den befintliga studien. I materialet var förekomsten av tidigare våld mot människor generellt låg. Även om vissa forskare skulle argumentera för att, främst de unga personerna, senare i livet löper hög risk att även begå våld mot människor är detta svårt att uttala sig om eftersom personernas beteenden i den befintliga studien inte följs upp (Ascione, 1998). Samtidigt som antagandet kan anses troligt, belyser Flynn (2011) problematiken med att teorin har svårt att förklara varför personer som utövar djurplågeri inte senare använder våld mot människor. Det går således endast att spekulera kring att personernas våld mot djur kommer eskalera även till våld mot människor, att våldet varit en engångsföreteelse eller om personen kan komma att påverkas av någon relation eller liknande som medför att personens beteende hämmas snarare än eskaleras. Å andra sidan är ett rimligt antagande, utifrån såväl studiens resultat som tidigare forskning, att undergruppen "våld i relation till partnervåld" eller i fall där våld även förekommer mot människor, i stor uträkning aldrig kommer till kännedom. Våldet utspelar sig oftast i en privat hemmiljö, vilket innebär att personen som utsätts eller bevittnar djurplågeriet i många fall själv måste anmäla händelsen till polisen. Att många även väljer att stanna kvar i ett våldsamt förhållande för att skydda djuret kan vara ännu en

anledning till att många fall inte kommer till kännedom (Carlisle-Frank et al, 2004, Flynn, 2001). Att undergruppen ”våld på grund av olydnad” i betydligt större utsträckning varit förekommande än undergruppen ”våld i relation till partnervåld” kan bero på att våldet ofta utspelar sig i offentlig miljö där personens beteende mot djuret uppmärksammas och anmäls av allmänheten. Det finns således anledning att tro att våld som sker på grund av olydnad är enklare att upptäcka, än våld som utspelar sig i en privat miljö där även partnervåld kan förekomma. Att beakta är att djurets skador i ungefär hälften av de fall som begåtts på grund av olydnad inte var rimliga utifrån varken vittnesmål eller personens egen redogörelse. Detta tyder således på att det finns stor risk för att djuret utsatts för våld innan. Att våldet nödvändigtvis begåtts av samma person kan man bara spekulera kring, men på grund av den rädsla som djuret uppvisat gentemot personen är antagandet högst sannolikt. Detta resultat kan bekräftas av Striwing (1987) som menar att det är svårt att bevisa djurplågeri bortsett från djurets skador. I en sådan här typ av situation kan det vara av betydelse att se över familjeförhållandena eftersom det enligt tidigare forskning kan finnas risk för att även annat våld utövas av personen (Carlisle-Frank et al, 2004; Gullone & Robertson, 2008; Simmons et al, 2015; Volant et al, 2008).

Vad är viktigast, gemensamma faktorer eller undergrupper?

Efter att ha analyserat de gemensamma faktorerna, i relation till det sammanhang där våldet begåtts (*våld på grund av olydnad, våld för egen tillfredställelse och våld i relation till partnervåld*), har de tre sammanhangen kunnat benämnas som undergrupper för att förklara varför människor utövar våld mot djur. Detta skapar således en diskussion om forskningen i fortsättningen bör söka efter gemensamma faktorer eller enskilda undergrupper för att öka kunskapen kring varför människor begår djurplågeri. I den aktuella studien har de gemensamma faktorerna utgjort en såväl enskild som en gemensam roll inom de olika undergrupperna. Ett undantag är faktorerna ”våldets utformning” och ”olika förklaringar till sitt handlande” som bättre kan förstås genom att de studeras tillsammans med andra faktorer. Utifrån studien understryks att det är viktigt att studera gemensamma faktorer enskilt, men att en analys av de gemensamma faktorerna tillsammans kan öka kunskapen kring fenomenet. Detta eftersom det möjliggör att kunna identifiera olika mönster och karaktärsdrag hos personerna, som i den aktuella studien har benämnts med undergrupper. Även om man utifrån de tre undergrupperna och med hjälp av de gemensamma faktorerna kan urskilja olika mönster och karaktärsdrag hos personerna, innebär detta inte att samtliga faktorer behöver förekomma i alla fall inom undergruppen. Exempelvis så förekom inte substanspåverkan och tidigare brottslighet i samtliga fall inom undergruppen ”våld på grund av olydnad”. Dock kan kunskapen om olika undergrupper ge vägledning och öka kunskapen kring personernas beteende samt de omständigheter där våldet begås, eftersom tydliga mönster har kunnat konstateras. Med anledning av att faktorerna dock kan skilja sig åt inom de specifika undergrupperna, förespråkar studien att man studerar de gemensamma faktorerna såväl enskilt som tillsammans.

Metoddiskussion

Metodvalet

Eftersom syftet med studien har varit att öka kunskapen om de personer som utövar våld mot djur samt de omständigheter där dessa handlingar begås valdes en kvalitativ metod. Målet har varit att utifrån ett litet urval generera ny kunskap och djupare förståelse, snarare än att studera ett stort urval och bekräfta tidigare kunskap (Malterud, 2009; Patton, 1990). Metodvalet, det vill säga en kvalitativ

innehållsanalys, har medfört att forskaren utifrån en subjektiv tolkning av materialet kunnat identifiera olika meningsbärande enheter (gemensamma faktorer) och olika mönster samt karaktärsdrag hos personerna i urvalet som beskrivs med hjälp av de tre undergrupperna (Patton, 1990). Genom att använda vad Hsieh & Shannon (2005) benämner som en konventionell innehållsanalys, där inga förutbestämda teman används, har forskaren kunnat tolka och koda det empiriska materialet allt eftersom analysen utförts. Resultaten har därför inte styrts av någon tidigare teori, vilket forskaren ser som en styrka i metodvalet eftersom det skapar förutsättningar att utveckla ny kunskap utifrån materialet, snarare än att bekräfta tidigare kunskap (Hsieh & Shannon, 2005; Malterud, 2009).

Ett återkommande problem vid användning av en kvalitativ innehållsanalys är att tillvägagångssättet kan medföra att forskaren går miste om betydelsefull kunskap i det material som analyseras (Hsieh & Shannon, 2005). Analysen kan även i för stor utsträckning övergå till subjektivt tyckande, vilket kan medföra att de resultat som presenteras inte överensstämmer med verkligheten (Bryman, 2011; Malterud, 2009). Teoretiskt sett kan analysens tillvägagångssätt innebära att två forskare bearbetar fram olika meningsbärande enheter utifrån det material som studeras, på grund av att forskarens förförståelse kan styra vad denne bedömer som viktigt. Detta innebär att resultatet kan bli missvisande vilket kan påverka studiens tillförlitlighet (Hsieh & Shannon, 2005). Även om det är svårt att argumentera för att forskaren i den befintliga studien inte har påverkats av sin förförståelse, har forskaren redan i ett tidigt stadie uppvisat medvetenhet kring sin förförståelse samt kontinuerligt och kritiskt reflekterat hur denna har påverkat den befintliga studien. Detta kan således bidragit till att förförståelsen i större utsträckning kunnat åsidosättas under forskningsprocessen, även om en forskarens förförståelse samtidigt är en nödvändig tillgång vid analys och tolkning av material (Malterud, 2009; Patton, 1990). Att forskaren i slutet av studien insett att förförståelsen var betydligt mindre än vad denne trott samt att studien löpande har fått ändras under forskningsprocessen, värderas som positivt eftersom forskningen inte kan ansedd styrd från början. Ytterligare ett problem vid en kvalitativ innehållsanalys är att innehållet omedvetet riskerar att lyftas ur dess kontext som den från början tillhör (Malterud, 2009). För att kontrollera detta har materialet vid ett antal gånger gått igenom där en löpande matchning har gjorts med de anteckningar som förts ifrån tidigare läsning.

Reliabilitet och validitet

Som nämns i metoddelen argumenterar en del forskare för att reliabilitet och validitet har en mindre betydelse när man vill mäta kvalitén i kvalitativ forskning jämfört med i kvantitativ forskning (Bryman, 2011). Trots detta anser andra forskare att det är viktigt att diskutera måtten även inom kvalitativ forskning, där huvudsakligt fokus riktas mot att datainsamlingen och databearbetningen ska ske på ett strukturerat och systematiskt sätt (Malterud, 2009; Patton, 1990). För att bedöma den aktuella studiens kvalité kommer måtten diskuteras utifrån LeCompte & Goetz (1982) förklaring av hur begreppen ska användas inom en kvalitativ forskning. LeCompte & Goetz (1982) menar att måtten beräknas både extern och intern, vilket är en skillnad jämfört med kvantitativ forskning.

Extern reliabilitet är kort sagt ett mått på studiens replikerbarhet, med andra ord huruvida en annan forskare kan göra om studien och bekräfta samma resultat (LeCompte & Goetz, 1982). För att öka studiens externa reliabilitet har forskaren

eftersträvat att uppvisa såväl struktur som systematik, genom att under hela forskningsprocessen motivera, förklara och tydliggöra de val och tolkningar som gjorts (Malterud, 2009). Syftet har varit att läsaren ska få insyn i hela forskningsprocessen eftersom Patton (1990) menar att detta kan öka studiens tillförlitlighet. Samtidigt kan detta ökat studiens objektivitet eftersom läsaren själv får värdera resultaten utifrån den forskningsprocess som beskrivs (Björklund & Paulsson, 2012) vilket forskaren ser som en styrka i den aktuella studien.

Intern reliabilitet innebär att samtliga personer i ett forskarlag tolkar forskning och dess resultat på ett överensstämmande sätt (LeCompte & Goetz, 1982). Eftersom den aktuella studien utförts av en ensam forskare, är det tämligen svårt att uttala sig om den interna validiteten. Den interna reliabiliteten hade kunnat mätas av att en utomstående person fick ta del av forskningsprocessen och genomföra samma studie (a.a.). Därefter hade forskarens och den utomstående personens tolkningar, resultat samt slutsatser kunnat jämföras för att bedöma den interna reliabiliteten. På grund av tidsmässiga skäl samt brist på tillgängliga personer har detta dock inte kunnat utföras, vilket medfört att det i den aktuella studien är svårt att bedöma studiens interna reliabilitet.

Intern validitet innebär i den utsträckning det finns en överensstämmelse mellan det insamlade materialet och de teoretiska slutsatser som utvecklas (LeCompte & Goetz, 1982). Eftersom forskaren själv har inhämtat, tolkat, analyserat och utifrån bearbetningen dragit slutsatser utifrån materialet, kan överensstämmelsen och därmed den interna validiteten anses ökat. För att stärka den interna validiteten ytterligare, hade en triangulering i form av intervjuer eller FUP:ar varit önskvärt. Genom att inhämta och bearbeta information från olika material och analysera materialet tillsammans hade fenomenet kunnat angripas från olika perspektiv vilket hade ökat den interna validiteten (Bryman, 2011).

Slutligen är *extern validitet* ett mått på studiens generaliserbarhet, det vill säga om resultatet kan användas utanför den aktuella studien (LeCompte & Goetz, 1982). Med anledning av att studien använt en kvalitativ metod är möjligheten till en generalisering av resultatet liten (Björklund & Paulsson, 2012; Patton, 1990). Eftersom syftet inte har varit att uttala sig om ett större urval, utan istället generera ny och djupare kunskap om personerna som utövar våld mot djur, anser forskaren att studiens låga externa validitet inte bör ses som en svaghet.

Studiens begränsningar

Trots att studien kunnat identifiera flera gemensamma faktorer och karaktärsdrag hos personer som utövar våld mot djur är det viktigt att diskutera studiens begränsningar. Eftersom resultatet bygger på information från domar avseende personer som dömts för djurplågeri, är det svårt att uttala sig om karaktärsdrag hos personer som inte är straffmyndiga. Något som ytterligare försvårar kunskapen kring karaktärsdragen hos barn och unga som utövar djurplågeri är att informationen i de domar som studerats ofta är kontextbundet till de handlingar som personen står åtalad för. I de flesta fall framkommer inte om personerna tidigare uppvisat våldsamt beteende mot varken djur eller människor, om de inte tidigare har blivit dömda för brottet. Det går således endast att spekulera kring att djurplågeri kan ha begåtts redan i barndom eller i tidiga ungdomsår, men att beteendet inte har uppmärksamrats förrän nu. Samtidigt är denna typ av spekulation ytterst opålitlig eftersom man mer eller mindre, på grund av den förklaringsmodell som används inom forskningen, drar slutsatser utan empiriskt

stöd. Att studien inte kan uttala sig icke-straffmyndiga personer är tämligen problematiskt eftersom tidigare forskning tyder på att djurplågeri ofta begås i barndomen och är relaterat till både utsatthet och bevittnande av både våld och djurplågeri samt utsatthet eller utövning av mobbning i skolan (Flynn, 2011; Gullone & Robertson, 2008; Volant et al, 2008). Vidare är det problematiskt utifrån ett brottspreventivt perspektiv eftersom tidigare forskning argumenterar för att våld mot djur bör uppmärksammas och korrigeras redan i ett tidigt stadiet för att förebygga att beteendet eskalerar senare i livet (Flynn, 2011).

Vidare kan en begränsning identifieras i urvalsprocessen. Att urvalet endast utgjorts av 17 av totalt 185 insamlade domar kan bero på olika anledningar. Detsamma gäller det faktum att Skåne läns tingsrätter totalt skickade ut 120 domar, medan Västra Götalands tingsrätter endast skickade ut 65 domar vilket är tämligen ifrågasättande. Anledningen till att endast 17 av totalt 185 domar inkluderades i urvalet berodde främst på att dessa domar innefattade någon annan form av djurplågeri än misshandel, vilket medförde att de inte var av relevans för den aktuella studien. På grund av tingsrätternas bristande sökmöjligheter, där de endast kan få träff på det brott med högst straffvärde, är ett troligt antagande att betydelsefulla domar inte kunnat identifieras hos instanserna och finns därför inte med i urvalet. En person kan exempelvis ha blivit dömd för misshandel och djurplågeri, men har på grund av ovanstående inte kunnat identifieras i tingsrätternas sökningssystem. Denna begränsning kan antas påverkat studien i stor utsträckning eftersom den tidigare forskningen menar att det finns ett samband mellan våld mot djur och våld mot människor (Ascione, 1998; Bernie, 1999; Carlisle-Frank et al, 2004; Flynn, 2011; Gullone & Robertson, 2008; Knight et al, 2014; Simmons et al, 2015; Volant et al, 2008). Genom att tingsrätterna tillfrågades att skicka en förteckning samt domar via mail innebär även detta att ett visst förtroende lades hos de registratorer som sökt efter det efterfrågade materialet. Genom att besöka tingsrätterna hade forskaren eventuellt kunnat gräva ytterligare efter material. Detta var dock inte möjligt på grund av geografiska skäl. Det är även viktigt att beakta är att brottstypens stora mörkertal kan påverka att många fall inte finns med i det material som analyserats, eftersom fallen varken kommer till kännedom hos polis eller medborgare (Flynn, 2011; Striwing, 1998).

En ytterligare begränsning kan identifieras i det materialet som analyserats. De domar som studerats innehöll varierande information om personernas beteenden samt de omständigheter där våldet begåtts. Olika faktorer anfördes endast om det var av relevans för det enskilda fallet. Ibland innehöll domar ytlig och/eller bristande information om olika faktorer, bland annat vad för psykisk ohälsa en person hade eller vilket brott denne tidigare var dömd för. För att undvika snedvridna faktaurval, subjektiv tolkning och sakfel inkluderades endast information som redogjordes på ett tydligt sätt (Björklund & Paulsson, 2012). Utifrån ovanstående hade det varit önskvärt med ett mer innehållsrikt material som exempelvis polisens förundersökningar (FUP). FUP:ar hade kunnat ge en ökad och mer detaljerad information kring personernas beteenden samt de omständigheter där våldets begås. På grund av studiens avgränsning, att endast inkludera djurplågeri som begåtts genom misshandel valdes domar att användas som urval, eftersom möjligheten att få fram relevanta FUP:ar inom arbetets tidsram ansågs begränsad. Även om de domar som har studerats innehöll betydelsefull information kan man inte utesluta att det kan finnas andra viktiga faktorer som inte framkommit i materialet. Vidare går det även att spekulera kring

att de gemensamma faktorerna kan ha identifierats som meningsbärande enheter på grund av den typ av handling de hämtats ifrån. Att kombinera domar med exempelvis intervjuer med personer som utövat våld mot djur och dömts för djurplågeri hade kunnat bidra med mer kunskap kring fenomenet. På grund av tidsmässiga skäl samt att möjligheten att få tag på potentiella respondenter ansågs begränsad, har genomförandet av intervjuer inte varit möjligt i den aktuella studien.

Slutligen är det viktigt att beakta att den tidigare forskning som presenterats huvudsakligen är utförd i USA. Eftersom definitionerna av djurplågeri skiljer sig mellan såväl olika delstater som till den definition som används i Sverige, går det att diskutera om resultaten i den aktuella studien verkligen är jämförbara med den tidigare forskningen (Striwing, 1998; Tomaselli, 2003). På grund av att den nationella forskningen i stort sett är obefintlig, är den internationella forskningen nödvändig för att kunna bedriva forskning kring djurplågeri. Detta medför dock att man inte kan anta de förebyggande åtgärder som föreslås i den internationella forskningen (exempelvis Faver (2010) redogörelse om "human education"), ska fungera effektivt även i en svensk kontext. Det krävs således mer forskning kring dessa åtgärder för att en liknande implementering ska bli möjlig i Sverige.

Studiens användbarhet och nytta

Utifrån såväl tidigare forskning som studiens resultat framgår det att Sverige är i behov av att implementera åtgärder mot personer som utövar våld mot djur. I den befintliga forskningen understryks att prevention bör implementeras redan i ett tidigt stadie (Faver, 2010; Flynn; 2011). Våld mot djur kan enligt Faver (2010) förebyggas genom en primär prevention likt "humane education" där barnen (inte bara våldsamma barn) tränas i att visa medkänsla och respekt mot såväl människor som djur. Utöver detta förespråkas att föräldrar bör uppmärksamma, korrigera samt kommunicera med sitt barn om det lidande som djuret utsätts för om barnet använder våld mot djuret (Ascione, 1998). Vidare argumenterar Flynn (2011) att forskning kring "graduation hypothesis" eller "the link" kan användas för att identifiera vilka unga samt icke-fungerande och våldsamma familjer. Utifrån de tre undergrupper åskådliggörs att det brottsförebyggande arbetet är i behov av att angripa problemet på olika sätt. Resultaten tyder på att det inte är rimligt att anta att samma typ av prevention kan fungera effektivt i samtliga fall där våld utövats mot djur. Tvärtom indikerar undergrupperna att det istället behövs olika strategier och åtgärder inom varje enskild undergrupp. Trots att en primär prevention är av stor betydelse för att i ett tidigt stadie förebygga att barn i framtiden utsätter djur för lidande, kan en prevention likt "human education" inte riktas mot personerna i studien, eftersom de redan passerat livsstadiet där denna typ av åtgärd implementeras. Inom undergruppen "våld på grund av olydnad" och även "våld för egen tillfredställelse" är det istället mer lämpligt med en tertiär prevention i form av vård- eller rehabilitering eftersom en sådan prevention kan förhindra att beteendet fortsätter (Brantingham & Faust, 1976). Även om det idag finns tertiära åtgärder i form av omhändertagande och djurförbudsbeslut som regleras enligt 29, 31 och 32 §§ i Djurskyddslagen (1988:534) behövs prevention även riktas mot beteendet hos personen. Korrigeras inte personernas beteenden finns det stor risk för att beteendet fortsätter (Flynn, 2011). Inom undergruppen "våld i relation till partnervåld" förespråkas utöver en tertiär prevention, även ett behov av sekundär prevention som kan riktas mot andra inblandade personer eller djur som löper hög risk att utsättas för personens våld (Brantingham & Faust, 1976).

SLUTSATSER

Den aktuella studien har på olika sätt åskådliggjort betydelsen av att kriminologin bedriver forskning kring människor som begår djurplågeri, inte minst utifrån ett brottsförebyggande perspektiv. Kunskap om gemensamma faktorer har kunnat generera tre specifika undergrupper, som med fördel kan användas som ett redskap vid implementering av förebyggande åtgärder. Detta med anledning av att beroende på vilken undergrupper en person kan antas tillhöra, indikerar resultatet på att olika typer av prevention (primär, sekundär, tertiär) bör implementeras. Studien förespråkar även att gemensamma faktorer bör studeras såväl enskilt som tillsammans med andra gemensamma faktorer för att öka kunskapen kring människor som begår djurplågeri. Studien har även utifrån de gemensamma faktorerna och de tre undergrupperna kunna understryka att den förklaringsmodell som används inom forskningen inte kan förklara alla fall av personer som utövar djurplågeri, även om resultaten bör tolkas med viss försiktighet med anledning av de begränsningar som synliggjorts i studien.

Framtida forskning

Forskningen uppmanas att utveckla nya modeller för att förklara varför människor begår djurplågeri, eftersom den nuvarande förklaringsmodellen har svårt att förklara samtliga fall av våld mot djur samt att modellen är empiriskt begränsad. Forskningen bör i större utsträckning även studera om det kan finnas andra faktorer som påverkar sambandet mellan våld mot djur och våld mot människor samt bedriva mer forskning kring orsakerna till våldet.

Det finns ett behov av att utföra mer omfattande studier där såväl djurplågeri i barndomen, ungdomen samt i vuxenlivet studeras tillsammans. Eftersom de flesta studier som utförts idag är av retrospektiv karaktär hade det varit önskvärt med studier av prospektiv karaktär. Detta med anledning av att antagandet om att våld mot djur föder våld mot människor kunnat angripas från ytterligare ett perspektiv där hypotesen kan såväl testats som ifrågasätta beroende på forskningsmetod.

Slutligen bör forskningen utveckla mer åtgärder inom det brottsförebyggande arbetet samt utveckla större kunskap kring dessa. Även om en primär prevention mot barn i tidig ålder samt en sekundär prevention mot personer och djur som anses leva i riskfyllda förhållanden är av stor betydelse, tyder studien på att det brottsförebyggande arbetet är i behov av en tertiär prevention. Ett förslag är därför att se över möjligheten att utveckla en tertiär prevention, i form av vård- och rehabilitering, till de personer som dömts för djurplågeri.

REFERENSER

- Agnew, R. (1998). The causes of animal abuse: A social-psychological analysis. *Theoretical Criminology*, 2(2), 177-209.
- Arluke, A., Levin, J., Luke, C., & Ascione, F. (1999). The relationship of animal abuse to violence and other forms of antisocial behavior. *Journal of Interpersonal Violence*, 14(9), 963-975.
- Ascione, F. R. (1998). The abuse of animals and human interpersonal violence: Making the connection. I: Ascione, F.R., & Arkow, P. (eds) *Child Abuse, Domestic Violence and Animal Abuse: Linking the Circles of Compassion for Prevention and Intervention*. West Lafayette, IN: Purdue University Press, 50-61.
- Beirne, P. (1999). For a nonspeciesist criminology: Animal abuse as an object of study. *Criminology*, 37(1), 117-148.
- Björklund, M. & Paulsson, U. (2012). *Seminarieboken: att skriva, presentera och opponera*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Brantingham, P. J., & Faust, F. L. (1976). A conceptual model of crime prevention. *Crime & Delinquency*, 22(3), 284-296.
- Brottsbalk (1962:700)
- Brottsförebyggande rådet. (2011). *Kodning av brott. Anvisningar och regler*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet. (2012). *Kodning av brott. Anvisningar och regler*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.
- Carlisle-Frank, P., Frank, J. M., & Nielsen, L. (2004). Selective battering of the family pet. *Anthrozoos*, 17(1), 26-42.
- Djurskyddslag (1988:534)
- Faver, C. A. (2010). School-based humane education as a strategy to prevent violence: Review and recommendations. *Children and Youth Services Review*, 32(3), 365-370.
- Flynn, C. (2001) Acknowledging the "zoological connection": A sociological analysis of animal cruelty. *Society and Animals*, 9, 71-87.
- Flynn, C. (2011). Examining the links between animal abuse and human violence. *Crime, Law and Social Change*, 55(5), 453-468.
- Gullone, E., & Robertson, N. (2008). The relationship between bullying and animal abuse behaviors in adolescents: The importance of witnessing animal abuse. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(5), 371-379.

- Hsieh, H., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research, 15*(9), 1277-1288.
- Jordbruksverket. (2009). *Vägledning för kontrollmyndighet m.fl. Handläggning av djurskyddsärenden*. Jönköping: Avdelningen för djurskydd och hälsa. Dnr 31-2401/09.
- Kellert, S. R., & Felthous, A. R. (1985). Childhood cruelty toward animals among criminals and noncriminals. *Human Relations, 38*(12), 1113-1129.
- Knight, K. E., Ellis, C., & Simmons, S. B. (2014). Parental predictors of children's animal abuse: Findings from a national and intergenerational sample. *Journal of Interpersonal Violence, 29*(16), 3014-3034.
- LeCompte, M. D. & Goetz, J. P. (1982). Problems with reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research, 52*, 31-60.
- Länsstyrelsen. (2012). *Våld mot djur och våld i nära relation*. Göteborg: Enheten för social hållbarhet.
- Malterud, K. (2009). *Kvalitativa metoder i medicinsk forskning: en introduktion*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- McPhedran, S. (2008). Animal abuse, family violence, and child wellbeing: A review. *Journal of Family Violence, 24*(1), 41-52.
- Motion 1986/87:Jo503. *Åtgärder mot djurplågeri*.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2.th ed.). Newbury Park, Calif;London;: Sage.
- Simmons, S., Knight, K., & Ellis, C. (2015) Youthful animal abuse and later problem behavior outcomes: findings from two generations. *Contemporary Justice Review, 18*(4), 435-448.
- Striwing, H. (1987). *Djurplågeri: en studie i lagstiftning och rättsfall*. Stockholm: Norstedts.
- Striwing, H. (1998). *Djur som brottsoffer*. Falun: Nya Doxa.
- Tomaselli, P. M. (2003). *Detailed Discussion of International Comparative Animal Cruelty Laws*. Animal Legal and Historical Center, Michigan State University College of Law.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Volant, A. M., Johnson, J. A., Gullone, E., & Coleman, G. J. (2008). The relationship between domestic violence and animal abuse: An Australian study. *Journal of Interpersonal Violence, 23*(9), 1277-1295.

BILAGOR

Bilaga 1. Statistik över antal polisanmälda fall av djurplågeri mellan 2012-2015.

	ÅR			
	2012	2013	2014	2015
	Antal	Antal	Antal	Antal
Hela landet				
1609 – Djurplågeri	39	1 700	1 779	1 904
Skåne län				
1609 – Djurplågeri	10	315	279	-
Västra Götalands län				
1609 – Djurplågeri	2	286	362	-

Bilaga 2. Urval.

Domstol	Antal domar	Antal utvalda domar
Skåne län		
Helsingborgs tingsrätt	14	3
Hovrätten över Skåne & Blekinge	10	0
Hässleholms tingsrätt	3	1
Kristianstads tingsrätt	4	1
Lunds tingsrätt (Landskrona)	25	2
Malmö tingsrätt	10	1
Ystads tingsrätt	27	0
<i>Totalt</i>	<i>120</i>	<i>8</i>
Västra Götaland län		
Alingsås tingsrätt	3	0
Borås tingsrätt	5	0
Göteborgs tingsrätt	25	6
Hovrätten för Västra Sverige	10	0
Skaraborgs tingsrätt	17	2
Uddevalla tingsrätt	3	1
Vänersborgs tingsrätt	2	0
<i>Totalt</i>	<i>65</i>	<i>9</i>

Bilaga 3. Matris över domar (fall) och gemensamma faktorer.

Fall	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Gemensamma faktorer																	
Hus- och sällskapsdjur ¹	H	H	H	H	K	H	H	H	K	H	H	H	H	H	H	K	H
Kön ²	K	K	M	M	M	M	M	M	K	M	M	M	M	M	M	M	M
Våldets utformning ³	S	S	S	S	D	D	S	S	D	S	S	S	S	S	S	D	D
Tillrättavisning	X		X				X	X		X	X		X	X	X		
Känt sig tvungen					X				X							X	
Olyckshändelse		X				X											
Tidigare brottslighet		X	X					X		X				X	X		
Substanspåverkning		X	X			X				X			X	X		X	
Psykisk ohälsa		X			X	X							X			X	
Djuret uppvisat rädsla (- = dödsfall)	X	-	X	X	-	-	X	X	-	X	X	X	X	X	X	-	-
Våld pga. olydnad	X		X	X			X			X	X		X	X	X		
Våld pga. egen tillfredställelse					X											X	
Våld i relation till partnervåld		X				X											

¹ Hus- och sällskapsdjur: hund (H), katt (K)

² Kön: kvinna (K), man (M)

³ Våldets utformning: *skadligt våld* innefattar sparkar, slag med hand, slag med olika redskap (krycka, gren, koppel, piska, basebollträ), våld med tillhygge (ej dödligt), nypning, tejpning, kastning, nedtryckning eller upplyftning av djuret i kopplet (S), *dödligt våld* innefattar våld med tillhygge (dödligt), dränkning eller kvävning (D)

I fall 12 och 17 har personerna redogjort för en utsaga som inte är rimlig i förhållande till djurets skador. Det går således inte att uttala sig om varför våldet har utövats eller i vilket sammanhang. Fall 9 kan inte kategoriseras inom någon av de tre undergrupperna, då våldet begåtts på grund av en ohållbar ekonomisk situation.